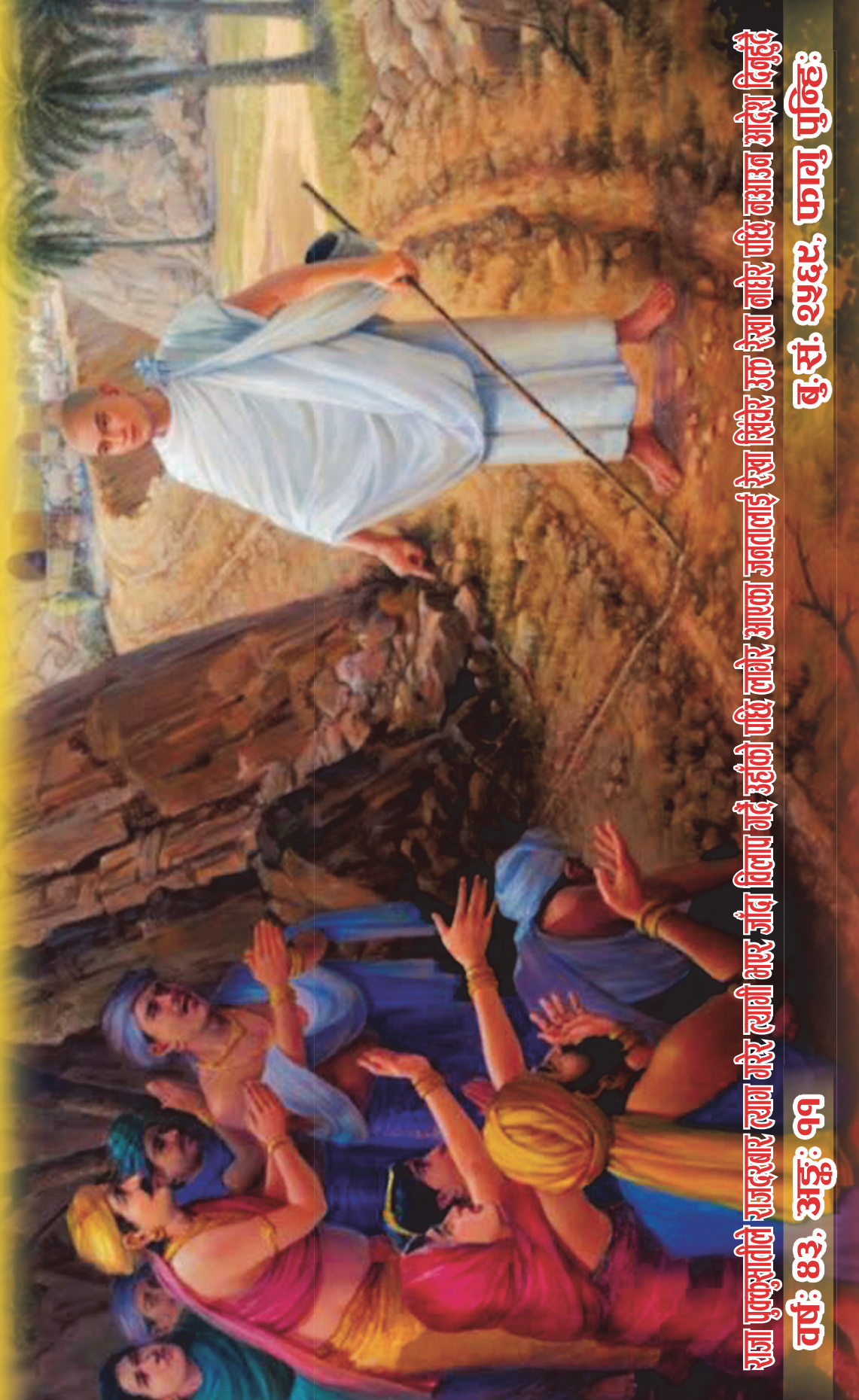

धर्मकीर्ति

धर्मकीर्ति
The Dharmakirti

राजा पुण्ड्रिसातीची राजदरवार त्याच गरीब त्याची भार जात विद्याप गर्द उहाती पछि लगेर आएका जनतालाई रसा खिचेर मग रसा नधेर पछि नभावन आदेश दिव्हुंदे

वर्षः ८३, अङ्कः ११

बु.सं. २५६८. फाल्गु पुर्णिः

धर्मकीर्ति विहारय् न्हिच्छयंकं अभिधर्म पाठ ज्याइवःया भलक

धम्मसङ्गणी पाठ यानाविज्यास्य श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांषिं डा. धम्मवती, जवनवती व अमता

विभङ्ग पाठ यानाविज्यास्य श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांषिं डा. धम्मवती, शुभवती व वण्णवती

धातुकथा पाठ यानाविज्यास्य श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांषिं कुसुम व प्रीतिवती

पुगलपञ्चति पाठ यानाविज्यास्य श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांषिं इन्दावती व वीर्यवती

कथावत्यु पाठ यानाविज्यास्य श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांषिं दानवती व मेत्तावती

यमक पाठ यानाविज्यास्य श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांषिं खेमावती व गौतमी

पद्मन पाठ यानाविज्यास्य श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांषिं केशावती व श्रद्धावती

प्रकाशक र विशेष सल्लाहकार

भिक्षुणी धम्मवती

फोन: ५३५९४६६

सम्पादक

भिक्षुणी वीर्यवती

फोन: ९८४१५३४१०९

सम्पादन सहयोगी

भिक्षुणी शुभवती

फोन: ९८४१३२९००५

व्यवस्थापकहरु

धुवरत्न स्थापित

फोन: ९८४१२६३३५५

इन्द्रमान महर्जन

फोन: ९८४१४३४५७२

कार्यालय

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

श्रीघ: नघ:टोल

पोष्ट बक्स नं. ४९९२, काठमाडौं

फोन: ५३५९४६६

email: gurumawiryawati@gmail.com

subhawati26@gmail.com

बुद्ध सम्बत् २५६९

नेपाल सम्बत् १९४६

इस्वी सम्बत् २०२६

बिक्रम सम्बत् २०८२

विशेष सदस्य रु. २०००/-

वा सो भन्दा बढी

वार्षिक रु. १००/-

यस अङ्को रु. १०/-

धर्मकीर्ति

(बौद्ध मासिक)

THE DHARMAKIRTI

A Buddhist Monthly

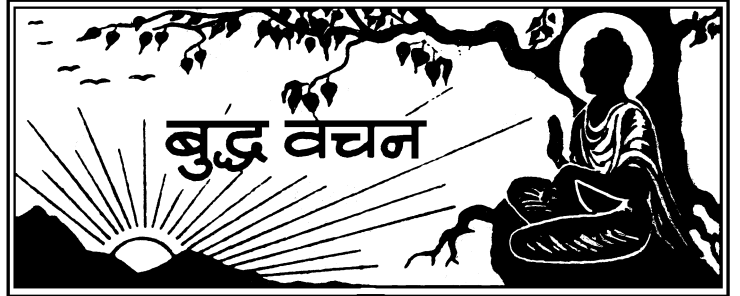
3rd MARCH 2026

वर्ष- ४३

अङ्क- ११

फागु पुन्हि

फागुन २०८२

- ★ पस्स चित्तं कतं विम्बं - अरुकायं समुद्धितं
आतुरं बहुसङ्कल्पं - यस्स नत्थि धुवं ठिति
- ★ कै व घा:नं युक्त जुयाच्चंगु क्वंचे थना त:गु रोगादि
आतुर जुयावैगुलिं जायाच्चंगु, नाना प्रकारयागु
सङ्कल्पं जायाच्चंगु सदाकालं स्थिर मदुगु थ्व
विचित्रगु शरीर स्व: ।
- ★ छापा समान सिंगारिएको यस देहलाई, घाऊको
दर्दले र नाना किसिमका सङ्कल्पले भरिपूर्ण भएको,
अस्थिर, विचित्र यस शरीरलाई हेर ।
- ★ Seen then this poor decorated inform, this
mass of corruptible elements of infirmities
and vain desires in which nothing is
lasting or stable.

विषय-सूचि

क्र.सं.	शिर्षक		पृष्ठ
१)	बुद्ध वचन	-	१
२)	आवरण चित्र परिचय - गन्धार नरेश पुक्कुसाति	-	२
३)	सम्पादकीय- गृहस्थ जीवन उन्नत बनाउन	-	३
४)	क्यान्सर रोगमा समानताको प्रभाव	- सत्यनारायण गोयन्का	४
५)	मनुष्य रूप र भवजन्म बीच केही सम्बन्ध छ ?	- बिमला शाक्य बज्राचार्य	८
६)	भिँछक्वगु राष्ट्रिय ज्ञानमाला सम्मेलन-२०८२	- प्रदिप शाक्य 'घोषक'	१०
७)	Questions at the Cheekpost	-	१४
८)	भगवानको चरण कमलमा	- प्रेमलक्ष्मी तुलाधर	१७
९)	नेपालको विकास	- विद्याकुमारी बज्राचार्य	१८
१०)	बुद्ध शिक्षा	- नाति महर्जन	१८
११)	शान्ति ह्यगु तातुना	- लेलिन शाक्य	१८

आवरण चित्र परिचय

गन्धार नरेश पुक्कुसाति

आचार्य सत्यनारायण गोयन्का
भावानुवाद - वीर्यवती

भगवान् बुद्धले प्रस्तुत गर्नुभएको कल्याणकारी शिक्षालाई टाढा-टाढा विभिन्न देशहरूमा पुऱ्याउने कार्यमा व्यापारी वर्गको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको देखिन्छ। हुनत प्रव्रजित भिक्षुहरूको कुनै जात हुँदैन। भगवान् बुद्धले (सारनाथको ऋषिपतन मृगदावनमा पुञ्चभद्रवर्गिय भिक्षुहरूलाई) धर्मचक्र प्रवर्तन गर्नुभई प्रथम पटक उपदेश दिनुभएपछि विस्तारै उहाँका शिष्यहरूको संख्यामा वृद्धि हुनथाल्यो। फलस्वरूप उहाँले आफ्ना ६० जना भिक्षुहरूलाई चरथ भिक्खवे चारिँकको मंगल घोषणा गर्नुहुँदै विभिन्न मार्गहरूमा धर्मप्रचार गर्नको लागि खटाउनु भयो। खटाइएका ६० जना भिक्षुहरू मध्ये ५ जना ज्योतिष र ज्योतिष पुत्रहरू थिए भने ती बाहेक भिक्षु यश सहित बाँकी सबै काशीका व्यापारीहरू थिए।

भिक्षु हुनुभन्दा केही दिन अगाडिसम्म उनीहरू नजिकका गाउँ नगरमा काशीको खेतबाट उञ्जनी भएका फसलहरू बिक्री गर्न विभिन्न स्थानहरूमा जाने गर्थे। त्यसैले उनीहरूले उहाँका साना ठूला व्यापारीहरूलाई चिन्ने गर्थे। उनीहरूसँग घनिष्ठता थियो। यसरी उनीहरू हिजोका श्रेष्ठीपुत्र आज सबै भौतिक सुख सुविधाहरू त्यागेर प्रव्रजित भए। उनीहरू आध्यात्मिक सुखको मार्गमा आकर्षित भए। आध्यात्मिक सुखको मार्गलाई अपनाए। यसरी सद्धर्म अनेक देशहरूमा फैलिए।

त्यस युगमा भगवान् बुद्धको उत्पत्तिले एक महत्वपूर्ण क्रान्ति ल्यायो। धर्मको नाममा निर्दोष पशु

पंक्षीहरूलाई बलि चढाइने प्रथा रोकियो। समाजमा चलिरहेको उँच-नीच जाती प्रथा, जन्ममा आधारित नभई कर्ममा आधारित मानियो। शताब्दियौं देखि चल्दै आइरहेको अन्धमान्यता र अन्धविश्वासी मान्यता माथि कुठाराघात हुनपुग्यो। त्यससमय यस प्रकारका इंकलाबका यस्ता आवाज उठियो जसले देशका समझदार व्यक्तिहरूलाई भल्यांस बिउँभाइदियो।

त्यस समयमा आजभोलिको जस्तो संवाद, सञ्चारका सुविधाहरू उपलब्ध थिएनन्। यातायातका साधनहरू पनि उपलब्ध थिएनन्। एक देशबाट अर्को देशमा कुनै सूचना पुऱ्याउनको लागि प्रायःजसो व्यापारी वर्गका सार्थवाहहरूको माध्यमबाट प्रसारित हुने गर्थ्यो। मगध नरेश बिम्बिसार टाढा-टाढा देशका राजाहरूसँग मैत्री सम्बन्ध गाँस्न उत्सुक थिए। व्यापारी वर्गहरूको माध्यमबाट नै उनले गंधार देशका नरेश पुक्कुसाती (गंधारको राजनगरी तक्ष शिलाको शासक महाराज पुक्कुसाती) संग परिचय स्थापना गरे। मैत्री र प्यारले भरिएको पत्राचार र पारस्परिक बहुमूल्य उपहारहरूको लेनदेनमा यो सम्बन्ध परिणत भयो।

एकपटक गन्धार नरेशले आफ्ना पत्र मित्र (अनदेखी मित्र) का लागि बहुमूल्य ऊनको दोसल्ला उपहारको रूपमा बिम्बिसार राजालाई पठाइयो। यसप्रकारको बहुमूल्य दोसल्ला मगधवासीहरूले प्रयोग गर्न पाउनु त कता-कता देखिसम्म पनि पाएका थिएनन्।

(क्रमशः पेज २४ मा हेर्नुहोला)

■ सम्पादकीय ■

गृहस्थ जीवन उन्नत बनाउन आवश्यक चार उपायहरू

भगवान् बुद्धले गृहस्थ जीवन उन्नत बनाउनका लागि चार उपायहरू अपनाउन सल्लाह दिनुभएको छ ।

(१) पराक्रमी र पुरुषार्थी बन्नु –

जीवन निर्वाहका लागि र आफ्ना परिवार पालन-पोषण गर्नका लागि शिल्पकला, नोकरी, उद्योग धन्दा वा अन्य विभिन्न कुनै व्यवसायमा संलग्न रहन आवश्यक हुन्छ । त्यसैले एक इमान्दार व्यक्ति आफ्नो पेशामा मेहनती, दक्ष र तालिम प्राप्त भई उक्त काममा दत्तचित्त भई लाग्न आवश्यक हुन्छ ।

स्वावलम्बी र स्वाभिमानी बनी आफ्नो र परिवारको पालनपोषण गर्नुपर्छ । यसको साथै आफ्ना असमर्थ नाताकुटुम्बहरूलाई समेत स्वावलम्बी बनाउन सक्दो सहयोग गर्ने । धर्मानुकूल जीवन बिताइरहेका गृहत्यागी सन्यासीहरूलाई भरण-पोषणका लागि समय-समयमा दान दिने कार्य पनि गर्न अत्यावश्यक हुनेछ । यसको साथै अभावग्रस्त गरीब व्यक्तिहरूलाई आफूले सक्दो सहयोग गर्नु पनि राम्रो हुनेछ ।

२) सम्पत्ति सुरक्षा कार्यमा सतर्क रहनु –

धर्मानुकूल कार्य गरी इमान्दारी र मेहनतपूर्वक कमाइएका सम्पत्ति सुरक्षा गर्न पनि जान्नु पर्दछ । किनभने यी विभिन्न कारणले आफ्नो धन नाश गराई बस्तुपर्ने हुनसक्छ ।

- राज्यका नियमहरू उल्लंघन गर्न पुगेमा धन जफत हुनसक्छ ।
- आफ्नै लापरवाहीको कारणले चोरले चोरेर पनि सम्पत्ति नाश हुन सक्छ ।
- आगोले जलेर पनि सम्पत्ति भष्म हुनसक्छ ।
- पानीले बगाएर पनि सम्पत्ति नाश हुनसक्छ ।
- जालसाजी ब्यक्तिको षडयन्त्रमा परेर पनि सम्पत्ति ठगिन सक्छ ।

(३) कल्याण मित्रको संगत आवश्यक –

सम्पत्ति सुरक्षा गर्नको लागि राम्रो संगतको आवश्यक हुन्छ । किनभने खराब व्यक्तिहरूको संगतले आफ्नो चरित्र भ्रष्ट हुनसक्छ । खराब व्यक्तिहरूको जालसाजी र फन्दामा परी सम्पत्ति गुमाउनुपर्ने अवस्था सृजना हुनसक्छ ।

व्यभिचार र वेश्यावृत्तिमा लाग्दा नशालु पदार्थ सेवन गर्ने साथीहरूको संगतमा परेमा, जुवाडेहरूको संगतमा पर्दा पथभ्रष्ट भई सम्पत्ति गुमाउन केही बेर लाग्दैन ।

यी विभिन्न कारणहरूलाई दृष्टिगत गरी सत्पुरुषहरूको संगत गरी, शीलवान् भई धर्मानुकूल जीवन बिताउन भगवान् बुद्धले सल्लाह दिनुभएको छ ।

(४) धनको उचित उपयोग –

आफ्नो आम्रदानी अनुसार खर्च गर्न जान्नुपर्छ । आम्रदानी भन्दा खर्च बढी गर्ने बानी भएका व्यक्तिहरूले धन सम्पत्ति जगेर्ना गर्न सक्दैनन् । फलस्वरूप यस्ता व्यक्तिहरू कंगालसम्म पनि बन्न पुग्छन् । आम्रदानी गरिएका धन केवल संचय र संग्रहमात्र गर्नको लागि होइन उक्त धनले असहाय व्यक्तिहरूका लागि सहयोग र उपकार गर्ने मात्र होइन पुण्य कार्यहरूमा पनि केही सम्पत्ति खर्च गरी पुण्य सञ्चय गर्ने बानी पनि बसाल्नु अत्यावश्यक हुन्छ ।

यसरी वर्तमान जीवन र भविष्य जीवनको लागि पनि रक्षा एवं उन्नति हुने गरी माथि उल्लेखित चारवटा सद्गुणहरू अपनाउन सकेमा हाम्रो जीवन सुखमय र उन्नतितर्फ उन्मुख हुने बुद्धको सल्लाह हामीले पालन गर्न सकौं ।

भवतु सब्ब मंगलम् ।

क्यान्सर रोगमा समताको प्रभाव

✍ सत्यनारायण गोयन्का

सन् १९९५ मा एकजना साधिकालाई थाईराईडको क्यान्सर भएर दुईपटक अपरेशन गरेको थियो। ठीक त भईसकेको थियो तर भय हटेको थिएन। उनले सुनेको थियो कि यो रोग एक पटक लागेपछि फेरि-फेरि बल्किन्छ। फेरि बल्कियो भने के गर्ने यही डर थियो। त्यस समय पूज्य गुरुजीले उनलाई जुन मार्ग दर्शन दिनुभयो त्यसलाई पालन गरिन् र पछि सबैलाई धर्मदान दिने कार्यमा जुटिन्। गुरुजीसँगको कुराकानी उनको श्रीमानले रेकर्ड गरेको रहेछ। त्यसैलाई लेखेर छापन लगाई पठाएको थियो। त्यसैलाई साधकहरूलाई लाभ होस् भन्ने उद्देश्यले यहाँ प्रश्नउत्तरको रूपमा प्रकाशित गरिएको छ। (- सं.)

साधिका- गुरुजी मेरो दुईपटक क्यान्सको अपरेशन भईसकेको छ।

गुरुजी- क्यान्सर भएर के भयो र ! त्यसको सामना गर्न सिक।

साधिका- गुरुजी, मलाई असाध्यै डर लाग्छ। मलाई थाहा छ, यस्तो गर्नु हुँदैन।

गुरुजी- किनकि तिमीले भित्रै देखि बुझेकी छैनौ। यसलाई बुझ्न जब-जब चिन्ता आउन थाल्छ, भय आउन थाल्छ, त्यस समय हेर्ने गर्नु कि ओहो मेरो मनमा भय आयो, आयो त कस्तो सम्वेदना भयो ? त्यस समय शरीरमा कहीं कतै जुन प्रकारको सम्वेदना हुन्छ, त्यो भयसँग सम्बन्धित हुन्छ। त्यसै सम्वेदनालाई हेर्नुपर्छ। तर मनको एउटा अंश त भयमा लोटपोट भईरहेको हुन्छ कि के हुन्छ - के हुन्छ ? परन्तु मनको अर्को खण्ड भने सम्वेदनालाई जानिरहेको हुन्छ। मानौं ५ प्रतिशत मात्रै भए पनि, बाँकी ९५ प्रतिशत भयमा डुबेको छ। तर त्यो ५ प्रतिशत यति बलवान हुन्छ कि त्यसले जरासम्म काट्दछ। अब १०० प्रतिशत नै भयमा डुबेको भए त भन्-भन् बहान थाल्छ। विपश्यनाबाट हामीले सिक्ने

भनेकै यही हो। तिमीले मनको एक खण्डलाई यसरी नै बलवान बनाउनु पर्छ कि केही हदसम्म साक्षीभावले हेरिरहनु। ठीक छ, मलाई यो रोग छ, यस रोगको नतिजा जे पनि हुन सक्छ, यस चिन्तालाई पनि थाहापाई रहनु। यस्तो चिन्ता आउँदा सम्वेदना कस्तो भईरहेछ ? सम्वेदना पनि हेरिरहने र त्यस चिन्तालाई पनि थाहापाईरहने। यो सम्वेदना हो, यो चिन्ता हो। तिमीले त्यसलाई पटक-पटक थाहा पाईरहेका छौ। यो पनि थाहापाई रहेका छौ कि यो त बदलिरहेछ, सँधै रही रहने होईन। चिन्ता पनि बदलिरहने नै हो। यसरी हेर्न थाल्यौ भने त्यसको शक्ति विस्तारै कम हुँदै-हुँदै जानेछ, र सारा चिन्ता हट्दै जानेछ। यही नै यसबाट निस्कने तरीका हो। यस्तो नभएर केवल बुद्धिले मात्रै बुझे र ह्यो भने मैले चिन्ता गर्नुहुँदैन चिन्ता गर्नुहुँदैन भन्यो भने सारा दुनियाँले पनि यही गर्ने हो। तब विपश्यी साधक र अन्य दुनियाँका व्यक्तिमा के नै फरक भयो ?

साधिका- गुरुजी, वास्तवमा त्यही भईरहेको छ।

गुरुजी- त्यसैले यसलाई बुझ्नु पर्यो नि। मैले सुने अनुसार त तिमीलाई रोग थियो, अब त निको भईसक्यो। अब चिन्ता के को ?

चिन्ताबाट निस्कनको लागि विपश्यना जस्तो यति ठूलो विद्या प्राप्त भएको छ। जब यस्तो हुन थाल्यो भने त्यस समय सम्वेदना कस्तो हुन्छ, हेर्न थाल्नु। सम्वेदना त २४ घण्टा नै भईरहन्छ। सम्वेदना नभएको समय त हुँदै हुन्न। यस्तो अवस्थामा टाउकोदेखि पैतालासम्म हिँड्नु जरुरी छैन। जहाँ सम्वेदना हुन्छ, स्पष्ट-स्पष्ट थाहा पाउनु। त्यसलाई थाहा पाउनु यो अनित्य छ। चिन्ता हुन थाल्यो भने पनि थाहापाउनु कि यो पनि अनित्य छ। जस्तो आवस् त्यसको मतलब भएन। किनकि मन र शरीरको यति गहिरो सम्बन्ध छ। कुनै समय मनमा कुनै कुरा टोरले आएको छ भने त्यो शरीरको

सम्बेदनासँग जोडिएको हुन्छ । त्यस समय मनमा जुन घटना घटेको हुन्छ त्यो शरीरसँग जोडिएको हुन्छ तर त्यसलाई हामी हेर्न नै सक्दैनौं । यति ताकत अहिले सायद छैन होला कि चिन्तालाई चिन्ता भनेर हेर्न सक्कि कि यो चिन्ता हो । सक्दैन किनकि यो त्यति सजिलो छैन । त्यस्तै नै भय, हामी त्यसलाई हेर्न सक्दैनौं । यो भय हो, त्यसलाई स्वीकार गर्नु तर ९५ प्रतिशत मन त्यसै भयमा डुबिरहेको हुन्छ तर ५ प्रतिशत मनले भने सम्बेदनालाई थाहापाईरहेको छ । थोरै क्षणको लागि भए पनि सही । यसरी थाहापाई रहनु कि यो सम्बेदना हो, यो अनित्य छ । जुन भय आएको हो त्यो पनि अनित्य छ । अब हेर्नु कतिञ्जेल रहन्छ । यसरी त्यसको ताकत कम हुँदै कम हुँदै निस्कने छ ।

धेरै पटक हामीलाई थाहा भइरहेको हुन्छ कि अब म माथि संकट आईलाग्छ । बाहिर कुनै घटना यस्तो घटने छ, जसबाट मेरो सबै कुराको नष्ट हुनेछ, यस्तो सोच आउँछ । डर आउन थाल्छ, अब के पो हुने हो ? त्यो घटना त पछि घट्ने छ, तर मनमा डर त पहिले आउन थाल्छ । डर आयो भने हामीले त्यो क्षणमा बिऊ रोप्न थाल्नेछ, बिऊ रोप्ने बित्तिकै एकप्रकारको सम्बेदना हुन थाल्छ । बिऊको फल पछि आउला तर सम्बेदना पहिला हुन्छ । त्यसपछि फल आउनेछ । यो प्रकृतिको नियम हो । बिऊ पनि सम्बेदना सित र फल पनि सम्बेदना सित नै । जब सम्बेदना थाहापायो, अहिले फल आउन त बाँकी छ परन्तु सम्बेदना त आएको छ र हामीले सम्बेदना हेर्न थाल्यौं भने फूलको पात भै हलुको भएर आउनेछ, त्यसको ताकत कम हुँदै-हुँदै हलुको हुन थाल्छ । यसरी समताले हेर्न थाल्यौं भने त्यसको ताकत कम हुन थाल्छ । अन्यथा अरू मानिसहरू के गर्दछन्, यदि उसलाई होस् छैन भने जस्तो हामी पहिला गर्दै आएका थियौं, चिन्ता गर्न थालिन्छ - मेरो के हुने हो, मलाई के हुने हो ? त्यसको जुन फल आउने हो त्यसले अझ मजबूत बनाई दिन्छ, ठूलो बनाई दिन्छ । त्यसलाई बढाउने काम मात्र हुन जान्छ । राम्रो खोजेर पनि नराम्रो भईरहेको हुन्छ, उल्टो भई रहेको हुन्छ ।

साधिका- मलाई अपराध गरेको जस्तो महसूस हुन्छ, कहिले डर लाग्छ कि आफ्नो जिम्मेवारी निभाउन सकेको छैन ।

साधक- गुरुजी उनले आफ्ना बच्चाहरूका चिन्ता बढि गर्छन् ।

गुरुजी- तिमिले आफ्नो जिम्मेवारीलाई भित्र मनसम्म लिईरहेका छौ । तिमि पहिला आफ्नो जिम्मेवारी निभाईरहेका थियौ तर अहिले निभाउन सकेका छैनौ किनकि, निभाउने काम गरेकै छैनौ । अब आफ्नो मनलाई यस्तो कमजोर बनाएकी छौ कि निभाउन सक्ने काम पनि गर्न नसक्ने अवस्थामा पुगेकी छौ । आफ्नो मनलाई कमजोर नबनाऊनु । प्रकृतिको नियम त्यस्तै हो । त्यसलाई बुद्धिले बुझेर मात्र हुँदैन, बुद्धिले बुझ्नु पर्छ तर फेरि त्यसलाई काममा लगाउनु पर्छ । त्यसको उपयोग गर्नुपर्छ । राम्रो फल आउने छ भनेर मनमा आउने बित्तिकै खुसीको सम्बेदना अनुभव हुनथाल्छ । घटना पछि घटिन्छ तर अहिले नै राम्रो अनुभव हुनथाल्छ - त्यसको लागि खासै ठूलो कारण हुनुपर्छ भन्ने पनि छैन । केही समय पछि के हुन्छ थाहा हुनेछ तर रमाईलो सम्बेदना त अहिले नै आईसक्यो । त्यस्तै नराम्रो काम-कुरो पछि हुनेछ तर त्यसको पनि सम्बेदना अहिले नै आउनेछ । यदि विपश्यनाको अभ्यास राम्ररी गरिरहेको छ भने थाहा हुन्छ कि खराब सम्बेदना आएको छ भने खराब फल पनि आउनेछ । अब त्यसलाई पनि हेर्दै गयो भने कमजोर हुँदै जानेछ । त्यसको बल कमजोर हुनथाल्यो भने त्यसको फल आयो भने पनि कमजोर नै आउने छ । फूलको पात भै कोमल आउँछ र सुटुक्क निस्कन्छ । यस्तो गच्यौ भने फल तलवार भै धारिलो भएर आउँछ र त्यसले काटिनेछ । किनकि आफू कमजोर भयो नि त । मनलाई बलियो बनाउने हो । फललाई किन बलियो बनाउने ?

साधक- उसलाई त्यही डर छ कि गुरुजी ! उसलाई केही भयो भने बच्चाहरूले उसको सेवा गर्नुपर्ने हुन्छ ।

गुरुजी- तिमिले त उसलाई निम्तो दिईरहेका छौ, सोचविचार गर्दै- तिमि उसलाई डाकिरहेका छौ । यहाँ एउटा कथा प्रचलित छ ।

एकजना मान्छे कल्पवृक्षको मुनि बसिरहेका थिए । उसले जुन चिज मागे पनि पाउँथ्यो । त्यसैले यो नि माग्यो, त्यो नि माग्यो । फेरि उसको मनमा सिंहको सोच आयो, सिंह पनि आयो । ला सिंहले मलाई खान्छ सोच्यो, सोच्ने बित्तिकै उसलाई खायो । अब कल्पवृक्षको मुनि बसेको छ भने त जुन माग्यो त्यही पाउने हो, गलत

कुरा माग्यो भने त ठीक भएन नि । ९५ प्रतिशत तिम्रो मन गलत कुरामा गईरहेको छ । अहिलेसम्म साधनामा पाकेको छैनौ, विस्तारै पाकै जानेछौ । पछि थाहा पाउनेछौ कि गुरुजीले यस्तो भन्नु भएको थियो । त्यो अवस्थानआउञ्जेल ५ प्रतिशत मनलाई विपश्यनामा लगाउनु, यति पनि भएन भने गलत हुन्छ । साधकहरू नयाँ-नयाँ आउँदा पनि उसको मनको ५ प्रतिशतले त विपश्यना गर्न थाल्छ, बाँकी ९५ प्रतिशत यताउता घुमिरहेको हुन्छ तर ५ प्रतिशत भने सम्वेदना हेर्न लायक बन्दछ । यसैले जरासम्म काट्ने काम शुरु हुन्छ । त्यसैले तिमी पनि यही गर्दैछौ । जरासम्म काट्ने काम भईरहेको छ । एक समय अवश्य आउने छ कि सारा रुख ढलेछ । तर चिन्ता गरेर आफ्नो मनलाई त्यसैमा लगाई राख्यो भने कसले पो बचाउन आउँछ ? नडराउनु, विपश्यना सिकेका छौ, तिम्रो ठूलो पूण्यको भाग होला, किन डराउनु । मसँग पनि यस्तो अनुभव छ ।

मेरी आमालाई पनि क्यान्सर भएको थियो । डाक्टरको भनाईमा यो रोगले धेरै पीडा दिन्छ । त्यसैले पीडा घटाउन कुनै औषधि दिन सोध्नुभयो, इन्जेक्सन दिन सोध्नुभयो । तर मेरी आमाले त्यस्तो औषधि चाहिँदैन भन्नुभयो । यसलाई केही गर्नुपर्दैन - अब कसरी हेर्ने भन्ने सिकिसके । उहाँले मुस्कुराउँदै-मुस्कुराउँदै प्राण छोड्नु भयो । छोरी, तिम्रो त त्यस्तो स्थिति छैन । तिमी किन जानी-जानी डराईरहेकी छौ ? के को चिन्ता गरिरहेका छौ ।

साधक- उनी अर्काको चिन्ता धेरै गर्छिन् ।

गुरुजी- अर्काको चिन्ता गर्नुको अर्थ यही भयो कि भविष्य निर्माण गर्दै रहेको भयो, जुन पछि आउनेछ । भगवान् बुद्धले भन्नुभएको छ- अत्ता हि अत्तनो नाथो ... अत्ता हि अत्तनो गति । ... प्रत्येक व्यक्ति आफ्नो मालिक आफै हो । आफ्नो गति आफैले बनाउने हो । तिमी आफैले गति बनाई रहेका छौ भने दुर्गति किन बनाउँछौ । यति ठूलो विद्या प्राप्त भएको छ भने आफ्नो सद्गति बनाउनु र सम्पूर्ण गतिहरूबाट बाहिर निस्कनु । मुक्तितर्फ अधि बढ्नु छ । राम्रो हुँदै जाँदैछ । बस होस् गर्नु कि जब-जब उदास हुन्छौ, निराश हुन्छौ तब सम्वेदना हेर्न थाल्नु । याद गर्नु कि यो सम्वेदना के को कारणले आईरहेको छ, यसलाई थाहापाउनु जरुरी छैन । हुनसक्छ मनको एक हिस्साले यस विवरणलाई खोजिरहेको होला - अरे

मेरो छोरा-छोरीको के होला ? लोग्नेको के होला ? यो त आफ्नो बानी हो, पुरानो स्वभाव हो । तर मनको एक हिस्साले त सम्वेदना महसूस गरिरहेको छ, त्यो धेरै बलियो हुन्छ । त्यसले जरासम्म काट्ने काम हुन्छ । त्यसैले सम्वेदना हेर्न नछोड्नु । चिन्तन चाहिँ नगर्नु ।

सम्वेदनालाई हेर्ने अभ्यास गर्दैछौ जुन हाम्रो मनको जरासंग सम्बन्धित छ । यदि हामीले मनलाई समतामा स्थापित गर्न सक्यौ भने जरासम्म समतामा स्थापित हुन्छ । मनको माथिल्लो खण्ड समतामा छैन भने त्यसले दुःख बनाउने काम गर्दछ । साथमा समता पूर्वक थाहापाएको कारण भित्रको जरा हल्लाएर बाहिर निकाल्ने काम भईरहेको छ । बस बाटो थाहा भयो । संसारमा धेरै साधना विधिहरू छन्, ती सबैले सम्वेदनाको बारेमा भन्दैनन् । खाली माथिल्लो तहको मात्र कुरा गर्दछन् । त्यो पनि ठीकै हो । मनलाई अन्य ठाउँमा लगायो भने मनलाई जुन असह्य पीडा हुने हो त्यसबाट केही हदसम्म राहत पाउँछ । भनौ कसैले बुद्ध-बुद्ध भन्न थाल्यो, जैन हो भने महावीर-महावीर जन्म थाल्यो वा मनलाई कुनै अन्य काममा लगायो भने राम्रो भयो । तर बाहिरी मन अन्य ठाउँमा लागिरे पनि भित्रको मनले त त्यही काम गरिरहेको हुन्छ । जरा त उही हो त्यसले त्यही काम गरिरहेको हुन्छ । प्रतिक्रियाको नयाँ-नयाँ काम भईरहेको हुन्छ । नयाँ-नयाँ संस्कार अर्थात् नयाँ-नयाँ दुःख त बनाईरहेको हुन्छ ।

यो त प्रकृतिको ठूलो देन हो कि तिमीले मनको गहराईसम्म, जरासम्म सुधार्ने काम गर्दैछौ । यसलाई छोडेर अर्को सुधार गर्ने बाटो छैन । यही नै एउटैमात्र बाटो हो । यति राम्रो विद्या पाएकी छौ, अब के को चिन्ता ! चिन्ता गरेनौ भने, यसबाट मुक्त हुन्छौ । अब केही बेर ध्यान गर्नु (मंगल मैत्री, साधुकार !)

ल ! एकदम ठीक हुनेछौ, डराउनु पर्दैन । धर्म ग्रहण गरेकी छौ । पहिलाको पूण्यको कारण धर्म प्राप्त भएको छ, मान्छेहरू कता-कता भट्टिकरहन्छन् । धर्म बडा बलवान छ । ठीक नै हुनेछ । हामीले धर्मको रक्षा गरेका छौ भने धर्मले पनि हाम्रो रक्षा गर्नेछ ।

अन्यथा तिमी-हामी कसको रक्षा गर्न सक्छौ र ? बच्चाको रक्षा गर्ने तिमी को हौ र ? के तागत छ र ? जिउँदै रहेर पनि के नै गर्न सकिन्छ र ? के तागत छ र ?

धर्म छ भने तागत छ, धर्मसंग तागत छ । यी मानिसहरू पनि धर्मको शरणमा छन्, तिमी पनि धर्मको शरणमा छौ, अब के को चिन्ता ? धर्म धेरै बलवान छ । यसको तागतको तुलना अरू केहीबाट हुन सक्दैन । यी सबै चिन्ता र यो रोगको चिन्तालाई पनि छोड्नु । हामी किन डराउने । जे हुन्छ राम्रोको लागि हुन्छ । बस, यसैलाई मानेर अधि बढ्ने, राम्रै हुन्छ ।

तर राम्रो तब हुन्छ जब साधना गरिरहन्छौ, साधना छोड्नु हुँदैन । कुनै चमत्कार हुन्छ भनेर नसोच्नु । काम गर्नुपर्छ । यो मार्गमा धेरै मिहिनेत गर्नुपर्छ । भय आए पनि, नडराउने । सम्वेदना हेर्न थाल्ने । यसको लागि बस्नै पर्छ भन्ने जरूरी छैन । आँखा खोलेको छ, जहाँ कतै बसेको छ वा जस्तो अवस्थामा भए पनि आँखा खोल्दै मनले भित्र हेरिरहने । भय आयो भने भयलाई पनि हेर्ने, चिन्ता आयो भने चिन्तालाई पनि हेर्ने र सम्वेदनालाई पनि हेर्ने । राती सुत्दा पनि यही गर्ने । बस, आफ्नो काम यही । परिणाम राम्रै आउँछ । मानिस दुर्बल नै हुन्छ । आफ्नो दुर्बलतालाई त्याग्न र सुरक्षित हुनु । धर्मको शरण जानु । धर्म बडो बलवान छ ।

साधक- उनी सँधै सोच्छिन् कि जुन कर्म आउने छन् त्यसलाई विपश्यना गर्दै-गर्दै कसरी काटिन्छ ।

गुरुजी- यसरी नै काटिन्छ । भर्खरै बताएको छु नि ! कर्म आयो भने साथमा फल लिएर आउँछ । फल आउनु अधि सम्वेदना आउँछ । सम्वेदना हेर्न थालेपछि त्यो फल दुर्बल हुन थाल्छ । रूखमा फल त फल्यो तर स-सानो फल्यो भने भर्न थाल्छ । अन्यथा ठूलो-राम्रो, पूर्ण स्वाद भएको फल फल्छ । मिठो फल भए मिठो, अमिलो भए अमिलो । अब हामीले त जरामा नै काट्न थालेका छौ, यो रूख नै ढाल्ने प्रक्रियामा छौ । कर्मको यस सिद्धान्तलाई बुझ्नु, यसलाई बुझेनौ भने अरू कसैले आएर तिम्रो कर्मलाई काट्न आउँदैन । यो गुरुजीले काटिदिन्छ, फलानोले काट्ने छ यस्तो हुँदैन । कसैले कसैको काट्ने छैन ।

साधिका- कर्मलाई काट्न सकेन भने कर्मको फललाई सहज रूपमा भोग्नु पर्छ ।

गुरुजी- यही भनेको हो । कर्मको फल सम्वेदनाको रूपमा आयो । हामीले समता पूर्वक हेरेर यहीं समाप्त गर्छौ । थोरै भोगेर समाप्त भयो । हाम्रो कर्म थोरै भोगेर

सिद्धियो । होईन भने त्यसको भयावह रूपलाई हामीले सामना गर्नुपर्ने हुन्छ । यही नै गौतम बुद्धले पत्तालगाएको हो । उहाँले यही थाहा पाउनु भयो कि आउने बित्तिकै कसरी काट्ने, यही विद्या अन्यलाई सिकाए । हामीले जुन दुष्कर्म गरेको छ, त्यसको फल त आउँछ नै । पहिला सम्वेदनाको रूपमा आउँछ, फेरि बाहिर प्रकट हुन्छ । हामीले सम्वेदना हेर्न थाल्यौ भने त्यसको तागत कमजोर हुन थाल्छ । अब भविष्यमा नआउन पनि सक्छ फेरि आए पनि मरेको फलको रूपमा आउँछ । अब फेरि त्यो पलाउँदैन, त्यो उम्रिने छैन । त्यसबाट नयाँ बिरुवा आउने छैन । अब ठूलो-राम्रो फल आए पनि त्यसलाई मुस्कुराउँदै स्वीकार्न सक्नेछ । हामीलाई के फरक भयो र ? जस्तो कसैले हामीसँग केही खोसेर लियो भने पनि हामी मुस्कुराउँदै रहन सक्छौ । लियो त लियो के भयो र ? आफ्नो नराम्रो कर्मको कारण लियो । आफ्नो राम्रो कर्म पनि त साथमा छ । त्यसको असल फल पनि त आउँछ नि । यदि हामी डराएनौ भने असल फल पनि अवश्य आउनेछ ।

त्यस्तै मेरो जीवनमा पनि एकपटक साँढे नमिठो फल आयो । यति ठूलो सम्पदा, उद्योग-व्यापार सबै रात भरमा, कसैले थाहा नै नपाई सरकारको भयो । म त डराएन । गयो त गयो के भयो र ? पहिला नै थाहा भएको भए अलि कमजोर बनाउनु हुन्थ्यो । तर त्यस्तो त हुन पाएन । अब के नै गर्न सकिन्छ, र ? बस् सामना गर्ने । दुःखी नहुने । बस् राम्रो नै भयो । केही फरक भएन । धर्ममा अधिक पुष्ट हुने अवसर प्राप्त भयो ।

यस्तै सबैको मंगल होस् ।

— ज —

कुनै व्यक्ति आफ्नै परिश्रम आफ्नै पुरुषार्थले बुद्ध बन्छ त कुनै सम्प्रदायसंग आवद्ध हुँदैन । आफ्नै पारमिताहरू, त्याग, तपश्या र संयमतासँग आवद्ध भएको हुन्छ । बुद्धत्व कुनै सम्प्रदाय विशेषको मोनोपोल (एकाधिकारको विषय) होईन् । कहिले काँही यस्तो पनि भएको हुन्छ कि कुनै व्यक्ति आफ्नो जीवनमा कुनै बुद्धको सम्पर्कमा आएको हुँदैन, कुनै बुद्धको उपदेश पनि सुनेको हुँदैन, ता पनि आफ्नै समझदारीले शुद्ध शील, समाधि र प्रज्ञाको मार्गमा अग्रसर हुन्छ र बुद्ध बन्छ, शुद्ध बन्छ, मुक्त बन्छ । यस्ता

(क्रमशः पेज ९ मा हेर्नुहोला)

मनुष्य रूप र भवजन्म बीच केही सम्बन्ध छ ?

✍ बिमला शाक्य बज्राचार्य

शंखमूल नयाँ बानेश्वर

वाह्य आकृती स्वरूप नै रूप हो । निर्जीव र सजिव गरी दुई प्रकारका रूप स्वरूपहरू हुन्छन् । निर्जीव वस्तुमा रूपलाई मात्र जीवन्त बनाई राख्ने रूप जिवित इन्द्रिय धर्म हुन्छ भने सजीव सत्वमा रूप र चित्तलाई संयुक्त जीवन्त बनाइ राख्ने नाम र रूप जिवित इन्द्रिय स्वभाव धर्म हुन्छन् । वनस्पतिमा रूप जीवन्त भइराख्ने स्वभाव धर्मको कारणले गर्दा हुर्कने, बढ्ने, फल दिने र केही कालपछि प्राकृतिक स्वभाव अनुसार नष्ट भइजाने स्वभाव हुन्छ । सत्व प्राणीमा एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा हलन-चलन गर्ने स्वभाव हुन्छ । नामधर्म संग जोडिएको कारण नाम र रूपबाट निर्मित सत्वप्राणी सानो भन्दा सानो आँखाले नदेख्ने शुक्ष्म प्राणी पनि चलायमान एवं कर्म तथा कर्म नियममा बाँडिएको हुन्छ । साथै कर्म, चित्त, ऋतु, आहारले अमर गरिराखेको हुन्छ ।

संसारमा उत्पन्न सबै विनास हुन्छ भन्ने नियम “उपज्जित्वा निरूज्झन्ति” स्वभावबाट कुनै पनि सजिव निर्जीव अलग रहन सकिदैन । यसरी रूप, चित्त, उत्पत्ति विनाशका कुरा सबै देव, ब्रह्मा, मनुष्यको सृष्टि नभई स्वस्फूर्त बनिबनाउ प्रकृतिको नियमबाट निरन्तर रूपमा चलायमान भइरहेको हुन्छ । अतः विभिन्न वैज्ञानिक नियमको अन्वेषणबाट पनि यो व्याख्या प्रमाण पाइन्छ । वैज्ञानिकहरूका अनुसार संसारमा भएका जति पनि निर्जीव-सजिव रूप वस्तु वा सत्व छन् ती सबै इलेक्ट्रोन, प्रोट्रोन, न्यूट्रोनबाट बनेको कुराहरू प्रमाण सहित वर्णन गर्छन् । शुक्ष्मदर्शक यन्त्रले देख्न नसक्ने अणु, परमाणु तथा रजकणहरू पनि बीचमा न्यूक्लेश र त्यसको चारैतिर इलेक्ट्रोनले परिक्रमा भइरहने, टुक्रिने क्रम जारीरहने कुरा बताउँछन् । बुद्ध तथागतले वैज्ञानिकहरूको पहुँच भन्दा अति शुक्ष्म विषय चित्त, चैतसिकको रूप शरीर संग समन्वय भएको परमार्थको विषय, एक जन्मको रूप अर्को जन्मको रूपमा परिमार्जित हुने कर्म र कर्म फलको विषय, चित्त र चेतसिकको प्रभाव, कुशल, अकुशल र पूण्य दानका कुराले प्रभाव पार्ने तथागतले सम्झाउनु हुन्छ । वैज्ञानिकहरू अक्षसम्म पनि आध्यात्मिक

क्षेत्रसम्म पुग्न सकेको छैन । वैज्ञानिकहरू यस निर्जीव र सजिवलाई जीवन्त बनाइराख्ने गतिलाई प्रकाशको गति संग अनुमानित १४७००० माइल प्रति सेकेण्ड प्रकाशको गतिमा र न्यूक्लेशलाई इलेक्ट्रोनले परिक्रमा गर्ने र न्यूक्लेशको गतिमा घुमिरहेको र यस पूरा ब्रह्माण्डनै एकआपसमा गुरुत्वाकर्षण शक्तिका कारण उसले उसलाई घुम्दै शुक्ष्म रजकण समेत इलेक्ट्रोन, प्रोट्रोन न्यूट्रोनको गतिमा चलायमान भई भौतिक रूपहरू जिवित भएको बारे सप्रमाण व्याख्या गर्छन् । बुद्ध तथागतको अभिधर्मको व्याख्या अनुसार शुक्ष्मकलापहरू मिलेर भौतिक रूप बन्छन् । हरेक शुक्ष्मकलाप ८ वटा धातुको समूह मिली बनेको हुन्छ भने अष्टकलाप समूह मिली रूपको स्वरूप निर्माण हुन्छ । यहाँ अष्टकलाप भन्नाले पृथ्वी धातु, आपो धातु, वायो धातु, तेजो धातु, वण्ण, गन्ध, रस, ओज आदिको समूह नै कलाप वा वैज्ञानिक भाषा अनुसार परमाणु भन्ने बुझिन्छ । मनुष्य रूप शरीर पनि करोडौं धातु कलापको रूप समूह हो । यसरी बनेको रूप समूहमा सृष्टिकर्ता को ? भन्ने प्रश्न नै आउँदैन । योत प्रकृतिको बनिबनाउ नियम भित्र पर्दछ । तथागत बुद्धको रूप परिभाषा र वैज्ञानिकको परमाणु परिभाषा मिल्दो जुल्दो देखिन्छ ।

बुद्धको ३१ भूवनको अवधारणा अनुसार अकुशल पापको विपाक अनुसार नर्क, प्रेत, तिर्यक, असूर रूपी शरीर अर्को भव जन्ममा मिल्ने, त्यस्तै मनुष्यरूप, देवरूप, ब्रह्मारूप पनि पुण्य कर्मको विपाक स्वरूप अर्को जन्ममा प्राप्त हुने कुरा बुद्धको उपदेशमा भेटाउँछ । बुद्ध भन्नु हुन्छ कि मनुष्य जन्म कल्पवृक्ष समान हुन्छ । राम्रो कुशल कर्मबाट भवमुक्त अर्हन्तसम्म र चाहना अनुसारको भूमिमा देव, मनुष्य, ब्रह्माको रूप धारण गर्न सकिने क्षमता मनुष्यमा छ । मनुष्यको कर्मले चाहना अनुसारको काम भूवनका प्रतिसन्धि भई विविध रूप धारणा गर्न सकिन्छ । त्यस्तै अपाय गतिका रंगिन चरागुरूङ्गी एवं प्रेत स्वरूप पनि अकुशल कर्म विपाक स्वरूप कल्पवृक्ष समान प्राप्त गर्न सकिन्छ । तर त्यस्ता चाहनाबाट दूर रहनुपर्छ ।

यो हिसाबले चिन्तन गर्दा सृष्टिकर्ता वा व्यक्तिको रूप निर्माणमा कहीं पनि भूमिका देखिन्दैन ।

आफूले गरेको कर्म अनुसार कर्मज रूपको निर्माण हुन्छ भन्ने स्पष्ट हुन्छ । यदि यो जन्ममा उसले धेरै प्राणी हिंसा गर्ने, क्रोधको वशमा परेर जिवित प्राणीको हातखुट्टा भाँच्ने आदि अकुशल कर्म गर्छ भने अर्को जन्म अंगहीन प्रतिसन्धि हुनजान्छ । उसलाई बेरूप शरीर प्राप्त हुने गर्छ । मनुष्यको रूप शरीरको निर्माता स्वयं आफै नै हो । मनुष्यमा कल्पपवृक्ष समान पुर्नजन्म निर्माण गर्ने शक्ति छ ।

अत्ताहि अत्तनो नाथो कोहि नाथो परोसिया

अत्तना व सुदन्तेन नाथं लभति दुल्लभं

यदि अविद्या भन्ने गलत धारणालाई सही तरिकाले बुझे र मिथ्यादृष्टि रहित भई मनुष्य प्रवृत्तिकालमा कुशल पुण्य कार्य गरी क्लेशलाई दमन गर्न सके सुगति भूमिमा प्रतिसन्धि भई सुखद स्थानमा जन्म भई रूपवान हुन पाउँछ । यसको लागि बुद्धको उपदेशमा विश्वास गरि कर्म र कर्म फलको साथै कुशलको फलले राम्रो विपाक फलमा श्रद्धा राखी बुभु जरूरी छ । बुद्धको उपदेशले कर्म फलको साथै प्राकृतिक नियमहरू चित्तनियम, उत्तु नियम, आहार नियमले पनि रूपकलापद्वारा निर्मित भौतिक शरीरमा असर गरेको हुन्छ । यो कुरा भोक लाग्दा खेरको हाम्रो रूप, क्रोध उत्पन्न हुने बेलाको रूप, रोग हुँदाको, चोटपटक लाग्दा खेरको रूप फरक-फरक देखिकोबाट बुभुन सकिन्छ । यो यही जन्को वर्तमानमा तत्काल भोगेको प्रत्यक्ष प्रमाणबाट नै थाहा हुन्छ । यी सबै विचार गर्दा सृष्टिकर्ता अर्थात् कुनै देव, ब्रह्माले रूप शरीर बनाइएको भन्ने धारणा मान्न सकिदैन ।

निष्कर्षमा भन्नुपर्दा मनुष्यरूप प्रकृतिबाट बनिबनाउ नियममा आधारित छ । यो रूप शरीर प्राकृतिक नियम कर्म, चित्त, ऋतु, आहारको कारण अनित्य भई रहन्छ । प्रज्ञा ज्ञानले सहि, गलत बुझि कर्मबाट मात्र सुन्दर रूप, वर्ण निर्वाण नपुगे उसम्म प्राप्त गर्न सकिन्छ । मार्ग फलको अन्तिम मार्ग अर्हन्त र निर्वाण पश्चात् व्यक्तिको रूप शरीर र नामको यो धर्तीबाट विलय हुन्छ । न नाम रहन्छ न त रूप नै । एक शुद्ध सत्व नै हराउँछ । ■

साधु ! साधु !! साधु !!!

क्यान्सर रोगमा समताको प्रभाव ... ..

व्यक्तिलाई प्रत्येक बुद्ध अर्थात् एक्लो बुद्ध भनिन्छ । अतः बुद्धलाई सम्प्रदायको कुनै मतलब हुँदैन । बुद्धले न त कुनै सम्प्रदायको स्थापना गर्छ, न त कुनै स्थापित सम्प्रदायसँग आवद्ध हुन्छ, न त अरूलाई नै सम्प्रदायमा आवद्ध गरि दिन्छ । ऊ स्वयं धर्ममा आवद्ध भएको हुन्छ, र अरूलाई पनि धर्ममा नै आवद्ध गरिदिन्छ ।

धर्म पनि यस्तो कि वीतरागताको धर्म । राग भएमा बन्धन हुन्छ, दुःख हुन्छ त्यो व्यक्ति चाहे जो सुकै होस् । राग छुटेमा बन्धन मुक्त हुन्छ, दुःख मुक्त हुन्छ, त्यो व्यक्ति चाहे जोसुकै होस् । वीतरागता कुनै सम्प्रदायको सम्पत्ति होईन । यो त जसले धारण गर्छ, उसैको धर्म हो । उसैको लागि कल्याणकारी हुन्छ । यस अर्थमा वीतरागताको धर्म सार्वजनिक हो ।

संघ कुनै एउटा सम्प्रदायको गृहत्यागीहरूको समूह होईन् । जो आर्य छन् त्यो नै सही अर्थमा संघ हुन् अनार्यबाट आर्य भयो भने स्रोतापन्न भयो तब नै आर्य भयो अन्यथा आर्य भएन । स्रोतापन्न भएपछि मृत्यु पश्चात दुर्गति हुनबाट बच्छ किनकि सबै प्रकारका अपाय गतिहरू निरूद्ध भैसकेका हुन्छन् । त्यस्तो व्यक्ति कसैको कृपाबाट आर्य बनेको हुँदैन । आफ्नै पुरुषार्थले बनेको हुन्छ । अरूले त बाटोसम्म देखाईदिन सक्छ, कसैले कसैलाई मुक्त गरिदिन सक्दैन । यदि आफूलाई तारक भनि कसैले दावी गरेमा सम्प्रदाय बन्छ, न धर्म सार्वजनीन् हुनसक्छ, न त संघ नै सम्प्रदाय मुक्त रहनसक्छ ।

शुद्ध शीलको पालन यसकारण गरिन्छ कि शीलको बलबाट सम्यक समाधि पुष्ट होस् र प्रज्ञाको आधारबाट निर्वाणको साक्षात्कार होस् तथा आर्य बन्न सकोस् । जसबाट सद्गति स्वतः निश्चित हुन्छ ।

जब कुनै व्यक्ति बुद्धको शरण जान्छ त परम ज्ञानीको शरण जान्छ, अज्ञानीको शरण होईन । जब धर्मको शरण जान्छ त सनातन सत्यको शरण जान्छ, असत्य कल्पनाको शरण होईन । जब संघको शरण जान्छ त विमुक्त सन्तहरूको शरण जान्छ, भवचक्रमा रूमल्लिएका असन्तहरूको शरण होईन । जब सम्यक समाधि, प्रज्ञा र विमुक्ति तर्फ लैजाने आर्य शीलको शरण जान्छ त शुद्ध सदाचारको शरण जान्छ, दूषित दूराचारको होईन ।

(क्रमशः पेज १६ मा हेर्नुहोला)

भिन्छक्वगु राष्ट्रिय ज्ञानमाला सम्मेलन-२०८२ लुमन्ति-छपुलु

प्रदिप शाक्य 'घोषक'
न्यू वानेश्वर-३१, काठमाडौं

“क्वचागु जुल थौं ज्ञानमालाया, भिन्छक्वगु राष्ट्रिय सम्मेलन, देछाना च्वना सुभाय नापं भिन्तुना, लुमंका त्रिरत्न शरण।” न्हि ल्या नेपाल सम्बत् १९४६ दँ पोहेलागा नवमी पुस २८ गते, २०८२ सोमवार + नेपा देया पर्यटकीय एवं प्राकृतिक रूप अतिकं हे बाँलागु सुन्दर शहर पोखराया सभागृहसः राष्ट्रिय ज्ञानमाला संघ नेपाया ग्वसाः अले धर्मशीला बुद्ध विहार नदीपुर पोखरा कास्कीया व्यवस्थापनय् थुगु सम्मेलन क्वचागु खः। पोखरायात पर्यटकीय राजधानी नगर धका न धायेगु या। थन प्रकृतियाउपहारकथं माछापुच्छ्रे हिमालया किचः खने दुगु फेवाताल नापं रूपाताल, वेगनास ताल नं दुगु जुयाच्वन।

अथेहे धार्मिक कथं धर्मसंघ बुद्ध विहार बिन्देवासिनी मन्दिर, ताल बाराही मन्दिर आदि नं दुगु जुया च्वन। मेगु निभा द्यो लुईगु ई स्वयया नितिं नां जाःगु थाय् सारङ्कोट, अनया धार्मिक महत्व जाःगु थी थी देगःया संरचना त अतिकं च्वछाय बह जु। उकथं हे अन न्हुकथं दयेका तगु ढलोटाया गजेद्योया मूर्ति, मुक्तिनाथक्षेत्रया लुमन्तिकथं दयेका तगु १०८ धा हिटी नापं थीथी कला, संस्कृति लुमंके बहजु। अले पोखरा शहर स्वयेत दयेका तगु तजागु स्वः दबुचा (View Tower) नं लुमंके बहगु जुया च्वन। थुपिं नक्कों पोखरा महानगरपालिकाया वडा नं. १८ गुसा लागु जुया च्वन।

थुकथं प्राकृतिक सौन्दर्यताया वर्णन यायाँ न्ह्याइबलय् थुकी दथ्वीलाक ख्वापु लाईगु थुपालिया ज्ञानमालाया राष्ट्रिय सम्मेलन नं मू आकर्षण जुगु जुल। थुगु सम्मेलनय् देय न्यंक निस्वना तगु १९४ गु ज्ञानमाला भजन खलः मध्ये ९४ गु खलःया प्रतिनिधित्व दुगु व ८५ गु खलःया पाखें भजन न्ह्यव्यगु ज्या नं क्वचागु जुल। थथे भजन न्ह्य व्ययेगु ज्याभवसः जलखलः दे भारतया सिक्किम राज्यया सोरेङ्ग जिल्लाया सिक्किम ज्ञानमाला

भजन खलःया पाखें न १८ म्ह सं. ब्वति कया थमं सयेका सिइका तथें भज न्ह्यव्यगु ज्या नं पुवंगु जुल। थुकथं स्वव्य छव्व मयाक भजन खलः पुचपिंस ब्वतिकया पुस २६ गते, शनिवार निसें पुस २८ गते, सोमवारतक ३ न्हु यंक न्ह्यागु थुगु ज्ञानमाला सम्मेलनया ऐतिहासिक महत्व विस्कं हे दइगु जुया च्वन।

ब्वति कापिं खल पुचः मध्ये भोजपुर ज्ञानमाला भजन खलः इमाडोल यल न छगु जुया च्वन। गुकी उपासिकापिं ७ म्ह – धर्मलक्ष्मी, उषा, शीला, ललिता, मिना, शकुन्तला व शान्ता शाक्य अले उपासकापिं ९ म्ह – नन्दराज, मिम, मोहनराज, लक्ष्मी प्रसाद, कृष्णमान, दानमान, प्रभात, अमर शाक्यनापं थुगु लुमन्ति च्वसुया च्वमि थ स्वयं न ब्वति कागु जुया च्वन। खयेत थम्हुला अपायसकं भजन हाले सगुला मखु। अथेसां खलः यात बःबिया हःपा बिईगु कथं तिरिमयजु नापं निम्ह त्यपु जुया ब्वति कायेगु त्वता चुलागु जुल। थमहं छुं न स स्यु मजुगुलिं खास हे कुत न मयासें च्वं च्वनागु खः। तर छन्हु तिरिमयजुं छें तवता वनेत मागू तजिलजि सुथुं लाका वनेमागु खँ ब्याकुसिले तिनि ए ... .. थ न वने मालिगु खनि धका मति लाल। अनालि छुं दिं लिपा कजि भाजु नन्दराज शाक्य जुं राष्ट्रिय पोशाक सुइकेत इमाडोल वयेमाल धका सुचं बिया हये धुंका थुगु खँ तिरिमयजुनापं ब्याकुसिले अथेसा वना सुईका वा धका सल्लाह बिल। थुकथं सललाह कालबिल जुसेली ला वने हे मालिगु जुल खनी धका मतीइ पक्का पक्की जुल। अथेसां छुं या तजिलजि बाँलाक क्वातुकक याये फत धासा जक वने मालि मखुसा बिचा याय् मालि धका थगु नुगलय तँतया। हाकनं छन्हु कजि भाजुं भजन म्यें हालगेगु अभ्यासया नितिं ग्वसा ग्वया खबर बिया विज्यात। अले वँसां मवसां यायेमागु अभ्यास चैं याना च्वने धकाः छन्हु छालामि मयजु ललिता निवास कोटेश्वरसः अथेहे भाजु भिम शाक्य व अमर शाक्य निवास वानेश्वरसं ब्वति कायेगु

ज्या: जुल । थुकथं न्ह्याता च्वंगु ईलय, पुच:ले जुईगु गुलि न सहलह ख:, उकी नायो भाजु, काजि भाजु पिनिगु पाखें गुलि स्यलाक्क क्वातुक्क घिसिलागु नायोसु खनेदय मागु ख: उगु खने मदया च्वन । छाये धासा छन्हु जुगु सहलहस व्वति का वनिपिनिगु ल्या चा या विषयस: क्वातुक्क बिचा वगु मताया । ग्वसा खलपाखे वगु व्वना पौ कथं मुक्कं याना १५ म्हस: व्वति काये दैगु जुया च्वन । उकि ४ म्ह चैं विशेष प्रतिनिधि कथं अले मेपिं ११ म्ह सामान्य दु:ज जुया व्वति काये दैगु । अले थुकी छु पा: ले धका न्ह्यस तथा बलय् विशेष प्रतिनिधि जुया व्वति कै च्वना बिज्यामह छम्ह भाजुया पाखें लिस व:गु कथं साधारण प्रतिनिधि जुइपिन्स १५०० तका दाँ व विशेष प्रतिनिधि जुपिन्स २००० तका दाँ ल्हापं ग्वहाली तयेमागु । अले उर्पि ४ म्ह चैं न्ह्याब्बें केन्द्रया ज्याभवस: स्वयंसेवक जुया ज्या यायेत तयार जुया च्वनेमागु खँ कना बिज्यात । थुगु खँ ला बांलागु हे जुल नि धका मने तथा अथे हे व्यवहार्य न स्वयं दसा ज्यू धका ज्याभव ज्वछि मिखा व्वयेगु ज्या जुल । तर थुगु खल: दुने १६ म्ह सिया नां दुथ्यागु व पत्रकथं छम्ह अप्पो जुगु जुया उकियात गुकथं व्यवस्थापन यायेगुले धैगु खाय सहलह जुबले धासा छम्ह चैं म्ये हाले त्यका दबुली मच्चनेगु धका कजि भाजुया म्हुतुं पिब्वल ।

अले अथे ख सा ला न्हापाहे १५ मह जक दई अप्पो मज्यू धागु खसा ला थम्हं सं वस न सुईके मवालिंगु व मवनान छुं हे मपाइगुलिं न्हापां हे थुगु खा छाये मवगु धका नं न्ह्यस: तयेगु जुल । लिसकथं गया चिकु पहलं मखु आ अन वना गुकथं अनया परिस्थिति न्ह्याई उकथं हे पला हिइगु का धका क्वछिउगु जुल । अनलि थ:त थम्हुतुं चित्त थातं तथा लि ज्ञां कायेगु जुल ।

अथे हे हाकनं वनेगु ई न्ह्यां न्ह्यां वलिसे गुकथं गाडि चवनेगु वनेगु विषय लय नं खँल्हा बल्हा जुल । अबले गाडि व्यवस्थापक भाजुया पाखें सकसिनं कलंकीई गाडि गयेगु धका धया बिज्यात । उकि न छक खँ वाला स्वयेगु जुल । गुलिं छम्ह छम्ह गुलिं निमह निम्ह अले गुलिं बानेश्वर, शान्तिनगर गुलिं कोटेश्वर, ग्वार्को सातदोबाटो, बल्खुं गाडि गयेमापिं जुया च्वन । कलंकी ला वस्पोल व्यवस्थापक भाजु छम्ह हे जक जुया च्वन । अभ् छम्ह ला बालाजुं निसें वये माम्ह जुया च्वन । थथे थी थी थासँ मुना वनेमापिं जुसेलि बरु सकसित न पायक जुइकथं विश्व शान्ति विहार स: मुना वनेगु बांलाई पायछि जुइ तायेका

गाडिवालायात अनसं सतेनु धका बिचा न्ह्यव्वयागु जुल । अब्ले लाक गाडि व्यवस्थापक भाजुं विमति याना बिज्याना, अथे सतलकी ५०० दाँ अप्पो काये धागु दु धका धैविज्यात । जित: ला चिद्दा हे लागु तायेका तरुन्तं हे उगु बिचायात स्वीकार याना । छाये धासा ५०० दाँ अप्पो पुला सकसिन नं अपुईक थ थगु थासं हे गाडि च्वने दैगु खंला न्ह्याइपुस्से च्वंगु हे जुल नि धका सकलया पाखें समर्थन याना अनुमोदन जुगु जुल ।

थुकथं मा कथं सहलह याना पुस २५ गते शुक्रवार सुथय् ७:०० ता ईलय् यें पाखें पोखरा स्वया वनेगु ज्या जुल । करीब ११:०० ता ईलय् मुग्लिङ्ग लिक्क थ्यंगु व गाडि चार्ज यायेगु धका अनच्वंगु चार्जिङ्ग स्टेशनय दिक्गु जुल । उथाय हे भेजन यायेगु ज्या न सिद्दगु जुल । भोजन लिपा गाडि चार्ज याये सिद्दयका करीब १२:३० ता इलय् उगु थासं गाडि न्ह्ययाका करबि ३:१५ ता ईलय् सम्मेलन थुईगु थाय् पोखराया न्यूरोड वडा नं. ८ गु स दुगु पोखरा सभा गृहस: थ्यंगु जुल । अन थ्यंकाली कजि भाजुया पाखें स्वापु तथा थगु खल:या नाँ दुथ्याकेगु सकल दु:जपिन्त भोजन व आवासया नितिं मागु भों कुपन कालबिल यायेगु ज्या न पुवंक जुल । अले आवासया नितिं व्यवस्था याना तगु 'मंगलदीप' होटलय् वनेत यलया छम्ह केन्द्रिय दुज: काजिरत्न शाक्यया ग्वहाली कया होटल मा मा थ्यंक वनेगु जुल ।

होटलय् थ्यंनेवँ अनया मेनेजर मयजुनापं खँल्हाबल्हा याना भोला दिका आराम यायेया नितिं कोठा स्वयेगु जुल । थथे कोठा स्वयेगु इलय् हे कोठायागु ख्वा पा खना मति खुसुक्क न जुल । छाये धासा चिकिचा धंगु कोठाया डबल बेडया खाटा निगु तथा कात्तुंकाक तैतगु । चर्पी, भ्या:, लुखा:या खापाया हालत भन हे म्हाइपुसे च्वंगु । उकिसन मिसा पुच व मिजं पुचया नितिं अलग अलग कोठा व्यवस्थापन याये मागुलिं मनु ल्या: कथं मयजुपिं ९ म्ह व भाजुपिं ११ म्ह याना २० म्ह यात थाय्वाय् कया तगु कसथं कोठाया बेड अनुसारं याये बाय मिले यायगु ज्या जुल । तर निम्ह मयजुपिनिगु नाा छगु मेगु हे भजन खल: या पाखें दुथ्यागु कारणं वस्पोलपिनत नापसं च्वंगु 'आमा' धैगु होटलय् अलग हे व्यवस्थापन जुगु जुयाच्वन । न्हापालाक जुगु सहलहकथं छगु गाडि हे वगु जुया छगु हे होटल मंगलदीप हे च्वनेगु सहलह जुगु ख: लिपा गन गन बुक याना तगु अन अन हे च्वनेगु बांलाई धैगु धाप्

वःगु कथं निम्ह मयजुपिं उगु आमा धैगु होटलस च्वं विज्यागु जुल । लिपा थुखे नापं च्वने धका सहलह याना विज्यापिं निम्ह मयजुपिं न अन वना कोठा स्वये धुंकालि अनया वातावरण बाला तायेका अनसं हे च्वं विज्यागु जुल । संयोगवश उगु कोठाय न निम्ह निम्ह च्वने जिक डबल बेडया निगु खाट दुगु जुया च्वन ।

बहनिशिया भोजन सिदयका वाय च्वनेत वनाबलय कोठा छक स्वया वने धका मति तथा वस्पोल ४ म्ह मयजुपिं च्वना विज्यागु कोठा स्वथें धुंका उगु होटल न्हुगु जुगु, कोठा न तक्कुगु, यच्चुगु पिच्चुगु, स्वानी थाहाँ व्वाहाँ यायेमासा मफुपिनत धका विजुली स्वानी न दुगु जुया च्वन । थुकथं निगु होटलया अवस्थायात ज्वलाका स्वयेबलय 'मंगलदीप' स्वयानं 'आमा' होटल तस्सकं हे बाँला ना च्वंगु जुया च्वन । गुकिं याना न्पाहा हे खुस्सुक जुया च्वंगु मन भन हे म्हाइपुसे च्वन । अले लिचकथं व्यवस्थापकपिं नापं छक खँ न्हायगु न खलाः धका पुचःले खँ तथा स्वया । तर पुचःया छम्ह मयजु नं मेमेगु होटलया स्थितिबारे नं छुं छुं जानकारी कयातगु व उगु होटलया अवस्था नं थ च्वना च्वँथा थें थ्वाथः भ्वाथः दुगु धका धया विज्यात । अथे खसा आ निन्दु प्यन्हुयात दुःख सुख याना वाय च्वना वने मालि धका मति तथा वस्पोल तथागतं देशना याना तै विज्यागु दुःख ८ थी या दुने लागु २ गु दुःख (१) य पिं नापं बाया च्वने मालिगु व (२) मयो पिं नापं हना च्वने मालिगु नं दुःख हे ख धैगु उपदेश लुकंका थःगु मति शान्त यायेगु ज्या जुल । अथे साँ उखे थुखेया होटलया कोठयाभा न्यना बलय निगु थासय् नं छगु हे भा जु वगुलिं व्यवस्थापक पिन्सं भचा वा चा तयेफुगु ख सा ला चेवा पु थो बाँलाक हे व्यवस्था याय् फौगु जुइगु खनि धका तायकागु जुल ।

पुस २६ गते, शनिवार - सम्मेलनया न्हापांगु दिं, धर्मशीला बुद्ध विहार नदीपुरं निसें शान्ति पदयात्रा न्हाईगु जुया च्वन । अले उखुनुया जलपान नं उगु हे विहारस व्यवस्था जुगु कारणं सकलें पासापिं होटलं सुथय ६:३० ताःईलय् हे पिहाँ वया शहर स्व स्वं न्यासुं हे वनेगु जुल । करीब ७:१५ ताःईलय् विहार थ्यंका बुद्ध वन्दता सहित दान प्रदान याना जलपान यायेगु जुल । सकल उपासक उपासिका पिनि जलपान सिदयेका करीब ८:३० ताःईलय् पदयात्रा शुरु यायेत श्रद्धेय भन्ते धम्मशोभन महास्थविरजु पाखें बौद्ध ध्वाय् व्ययकेनु ज्या जुगु जुल । बौद्ध ध्वाय्

व्ययके न्हचव भन्ते पिनिगु पाखें पञ्चशील ग्रहण याना बुद्ध पुजा जुगु जुल ।

थुकथं धर्मशील बुद्ध विहारं निसें बाजागाजा यायेका पाब्वया प्रतिक स्वयम्भू चैत्य व पोखराया कुमारी द्यो सहित रथे तथा, थी थी खलः पुचःया पाखें ज्ञानमाला भजन म्ये हाला शान्ति पदयात्रा न्हचयागु जुल । नापं उखुनु सुथसिया उलेज्या पुवंकालि निक्वगु खुसीया भजन व्वज्या नं न्हचागु जुल । अनलि ११:१५ ता ईलय भोजन ज्या भवः नापंस दीपा मकासे भजन न न्हचयानाच्वंगु जुल । थुगु भजन व्वज्या वहनिशिया ७:०० ता ईलय तिनी । क्वचागु जुल । वहनिशिया भोजन सिदयका सकल उपासक उपासिकापिं थःथगु होटलय् वाय् च्वनेत वनेगु जुल ।

पुस २७ गते आइतबार, सुथय् नियमित कथं जलपान याय् सिदयका पञ्चशील ग्रहण सहित त्रिरत्न वन्दना याना भजन व्वाज्या न्हचागु जुल । अनलि ११: ताःईलय् भजन व्वज्या क्वचायेका भोजन धुंका उखुनुया निक्वगु खुसीया मू ज्याभवः ज्ञानमाला गोष्ठी न्हचयागु जुल । गुकी गोष्ठी पत्र न्हचव्वया विज्याम्ह प्राध्यापक मदनरत्न मानन्धर जुल धासा टिप्पणी याना विज्याम्ह टिप्पणीकार चै राष्ट्रिय ज्ञानमाला संघया केन्द्रिय सल्लाहकार दुजः प्राध्यापक तीर्थरत्न शाक्य जुल । अथेहे रिपोर्टिङ्ग यायेगु ज्याय् प्रा. डा. पुष्परत्न शाक्य, बौद्ध विदूषी मयजु अमिता धाखा व समाजसेवी ज्ञानमाला संघ पोखराया सल्लाहकार भाजु गोविन्द ताम्राकारजु सहित ३ म्ह दुःज जुगु जुल ।

नजिक जुगु थुगु सम्मेलनया च्वछाय वहगु मू ज्याभव धैगु हे थ्व हे गोष्ठी नुगु खः । छायधासा थुकिं याना भजन हालामी भाजु मयजुपिन्त भजनया रचना याय्गु ईलं निसें कया उकियात लय चिना स्वर साधना याना अर्थपूर्ण जुइगु कथं गथे याना छालेगु खः धैगु खँय् आपालं आपा सन्देश ब्युगु जुयाच्वन । नाप-नापं थौतक जुगु सम्मेलनय अप्पोयाना वाज्यः वने धुंकुपिंगु जक ल्या अप्पो जुगु, ल्याय्म्ह ल्यासीपिनिगु न फयाफककं यक्को सहभागिता जुइके मागुली ध्यान तथा इमित न कघाना यके मागु खँय् जोड विउगु जुल ।

मेगु दिं खः पुस २८ गते सोमवार, सम्मेलन क्वचाईगु दिं । ज्याभवया धलः पौ लय् च्वया तगु कथं सुथसिया जलपान धुंका छसिकथं त्रिशरण गमन, पञ्चशील ग्रहण, त्रिरत्न वन्दना सहित बुद्ध पुजायाना भजनया ज्या

भवः न्ह्यागु जुल । ज्याभवया अन्तय् ल्यु नायो भाजु विमलबहादुर शाक्यजुया पाखें सुभाय देछाना विज्यागु जुल । नापं बिस्कं ग्वहाली याना विज्यापिं भाजु/मय्जु पित्त लुमन्ति चिं प्रशंसा पत्र लःल्हाना हना व्वना तयेगु ज्या न जुगु जुल ।

अन लिपा थुगु समापन समारोहया मू पाहाँ जुया विज्याम्ह गणमहाविहार यँया प्रमुख श्रद्धेय भनते सोभित महास्थविरजुया पाखें ओवाद देशनायाना विज्यागु खः । गुगु देशना साप हे ग्यसुलागु व न्ह्याब्ले न्ह्याम्हसें लुमंका च्वने मागु जुया च्वन । छाय धासा वस्पोलं ज्ञानमालाया इतिहासय वस्पोल पुज्य भन्तेपिं प्रज्ञानन्द महास्थविर, धर्मलोक महास्थविर, शाक्यानन्द महास्थविर, सुबोधानन्द महास्थविर, विवेकानन्द, प्रज्ञारश्मि महास्थविर, सदुर्शन महास्थविर व अमृतानन्द महास्थविरजु पितिगु ज्वः मलागु योगदानयात न्ह्याब्ले लुमंका च्वने मागु खँ कना विज्यागु खः ।

इतिहासकथं स्वयवलय् ज्ञानमाला भजन खलया मां खलःया रूपय थौं स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलया मां खलःया रूपय थौं स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलः जुया च्वंगु खँ सकसिनं बाँलाक हे स्युगु जुया च्वन । तर न्हापालाक ज्ञानमाला भजन म्येँ हालेया नितिं न्ह्यागु पलाःया दसु वस्पोल भन्तेपिस पद्ममय रूपं च्वया विज्यागु च्वसु हे खः । गुकी लिपते म्येया रूपय लय् चिना बाँलागु सः तया म्येँ हाला अब्लेया निरंकुश राजा शासनया विरोध याना समाजय् ह्चूपह इयेत ज्ञानमाला भजन पलिस्था जुगु खनेदु । थुकथं वि.सं. १९९४ सालं निसेँ थुगु पलाः न्ह्यागु खा वस्पोल भन्तेया पाखें उल्लेख याना विज्यागु खः । नापं न्हापागु दिं खुनु मू पाहाँ जुया विज्याम्ह अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया अध्यक्ष श्रद्धेय फ्रांखु विशाल धम्मशोभन महास्थविरजुया मू पाहा जुइ उलेज्याभवः न्ह्यागु जुसाँ उखुनु वसपोलया पाखें ओवाद देशना मजुगुलिं तसकं म्हाइपुसे च्वंगु खँ न वस्पोलं न्ह्यथना विज्यागु जुल । वास्तवय् मू पाहाँ याना व्वने धुंकुगु व काठमाण्डुनिसेँ वहे ज्यायात धका विज्यायके धुंकसिले वस्पोलयात ओवाद देशना मयाकुसे लिहा छोर्यगु व्यवस्थापकीय कमजोरी जुगु खँ न व्वलंका विज्यागु जुल ।

राष्ट्रिय ज्ञानमाला संघ नेपाःया हनेवहम्ह नकी मय्जु रमना श्रेष्ठजु पाखें उल्लेख याना विज्यागु कथं देय् न्यक १४४ गु ज्ञानमाला भजन खलः दर्ता जुया च्वसाँ ९४ गु खलःया प्रतिनिधित्व जुया ८५ गु खलःया पाखें भजन

प्रस्तुत जुगु जुया च्वन । गुगु भजनखलः पाखें मुक्कं १५०० म्ह सं व्वति कागु खँ न कना विज्यागु जुल । मेगु उगु ज्ञानमाला भजन खलः यात भौगोलिक कथं जिल्लागत व प्रदेशगत कथं व्वथला स्वयवलय् थुकथं खनेदुगु जुलः — धल पौः

ल्या	जिल्ला	व्वति ल्याः	प्रदेश	मुक्कं ल्याः
१	काठमाडौं	३६ गु खलः	बागमती	
२	भक्तपुर	१६ गु खलः	बागमती	७३ गु
३	ललितपुर	१५ गु खलः	बागमती	
४	काभ्रे	६ गु खलः	बागमती	
५	पाल्पा	५ गु खलः	लुम्बिनी	
६	रूपन्देही	२ गु खलः	लुम्बिनी	८ गु
७	गुल्मी	१ गु खलः	लुम्बिनी	
८	कास्की	१ गु खलः	गण्डकी	२ गु
९	बाग्लुङ्ग	१ गु खलः	गण्डकी	
१०	सुनसरी	१ गु खलः	कोशी	१ गु
११	सोरङ्गे जिल्ला	१ गु खलः	भारत, सिक्किम	

अथे ह पुँलाम्ह वरिष्ठ म्येँ हालामी तीर्थ कुमारी थापाजुया पाखें न छगु भजन न्ह्यव्वया दिगु खः । अले थुगु भजन ज्या भवया उलेज्या भवसः पोखरा ज्ञानमाला संघया पाखें लसकुस भजन छा विज्यागु जुल ।

ज्याभव धलःपौ कथं न्ह्यज्यागु थुगु भजन व्व ज्याभवस न्हु न्हुगु भजन म्येँ पिब्वयगु नीति कघागु घासाँ गुलिगुलिं भजन खलःया पाखें पुलांगु हे भजन छाला विज्यागु जुया च्वन । आपालं आपा भजनकर्मी व खलः पुचः न व्वति कागु थुगु ज्याभवः धायमाल धासा ई धलकथं छुं भचा उखे थुखे जुसाँतवि छम्ह घिसिलाम्ह व्यवस्थापक कजि भाजुया उपाय कौशलता, सक्षमता व वीर्यताया कारणं ज्याभवः ताःलाका न्ह्यकेफुगु खँ तच्चकं हे च्वछाय बहगु खँ खः ।

समारोहयाअन्तसः वंगु दं वि.सं. २०७९ साल पुसं काभ्रेया बनेपाली ज्ञानमाला भजन खलःया ग्वसालय क्वचागु १० क्वगु सम्मेलनं पोखरा ज्ञानमाला संघयात पा थ्व ल्लागु कथं थुगु सम्मेलन न्ह्यापुक्क हे क्वचागु जुल । थ्वहे भवलय् आ वि.सं. २०८५ सालं जुइगु राष्ट्रिय सम्मेलनया आयोजना यायेत भक्तपुर ज्ञानमाला संघयात पास्व ल्लागु खँ नकी मय्जु रमना श्रेष्ठजुया पाखें उद्घोषण याना विज्यागु जुल । नापंया व्यया प्रतिक स्वयम्भू चैत्य प्रतिमा न ल्लाहाना विज्यागु जुल । ■

Questions at the Checkpost

In the 1940s, the government checkpost half a mile on the Chandragiri side of the main Bhimphedi bazaar consisted of just a couple of brick houses, a barbed wire fence across the trail and a few huts in which travelers were questioned by the guards.

When Ganesh and her party arrived at the checkpost, they saw a few people sitting beneath a tree, yawning lazily; a few gossiped under the eaves of an old tin-roofed shop with walls of mud and straw. Those waiting to be questioned, milled about at the wire fence. After being questioned, they were waved through a gate in the fence and sent on their way.

An hour after Ganesh and her friends reached the checkpost, they were still scanning the distant hills for Mana Kaji and the porters. Meanwhile, the day was drawing in but, given that dark clouds covered the sky, they could not tell if the sun had actually set.

Everyone who had arrived at the checkpost ahead of Ganesh Kumari and her friends had already passed through. Now others who had trekked in behind them were passing through. Noting the worry on the faces of Laxmi Maya and the girls, a man who had just come off the trail, said, "Why did you stop on this side of the checkpost? Aren't you heading through like everybody else?"

Umm... what should I tell him, Laxmi Maya said to herself? "We're planning to reach Bhimphedi bazaar tonight," she replied. "Only my nephew, who's coming up behind with the porters, asked us to wait for him here."

"How long do you intend to wait?" the man said. "Look, the gate will be shut at any moment, and if you haven't gone through, you'll have to spend the night here. This is not a good place. In my opinion, you had better wait for your nephew at the bazaar where you will find decent accommodation. He can meet up with you there tonight or tomorrow. In any case, it's not wise to wait for him here."

This fellow has a good point, thought Laxmi Maya. We ought to move on. Besides, I want to visit with some people I know in the bazaar. If Mana Kaji does not show up, they could even help us find him. After mulling over what best to do, she decided they should head through immediately. So into the checkpost they went.

The guards gave Ganesh Kumari an especially thorough grilling: Where did she live? Where was she going and why? Did she ever use another name? They even asked if she was running away from home. Though these questions alarmed her, she managed to answer them calmly.

The cross-examination finally ended when a man whom none of them knew was asked to identify them. Unlike the guards, this stranger did not ask any questions; he just looked carefully at each one of them in turn. Then, having whispered something in the ear of one of the guards, he left, and they were allowed to go on their way. Unknown to them at that time, they'd just overcome a major hurdle.

After collecting their luggage, they hurried through the gate and up a hill on the far side. Now that the rain had passed, and the clouds were rolling away, the view from the summit was unlike anything they had seen that day. In the direction from which they'd just come, rugged hills fell away sharply. In the direction in which they were heading, lay a range of steep peaks that looked as if they were holding hands. With both Bhimphedi bazaar and the checkpost in plain sight, Laxmi Maya said it would be best if they waited for Mana Kaji right there. With a sigh of relief, they settled down beneath the spreading branches of a tree.

When, after an hour, they spotted Mana Kaji and the porters approaching the checkpost, they were much relieved. Rather than hurrying back down the hill, however, they decided to stay where they were until they had seen them pass through the gate. They saw Mana Kaji entering the guard hut to be questioned. Strangely, he did not reappear, enough though others, who entered after him, had emerged.

What was keeping my nephew in the checkpost for so long, Laxmi Maya wondered.

Meanwhile, she had not seen any guard inspect the baggage or the porters. As the minutes passed, Laxmi Maya became increasingly suspicious until, getting to her feet, she hurried down towards the gate she had passed through more than an hour earlier. When she was halfway down the hill, she saw Mana Kaji come out of the guard hut; but instead of passing through the gate, he sat down under a tree. He looks like a defeated

soldier, thought Laxmi Maya. Clearly, something is not right.

Suddenly Mana Kaji saw her and yelled, "Laxmi Auntie, I've been detained. Do not wait for me. On you go, and don't come back!"

Her suspicions confirmed, Laxmi Maya hurried back up to the hill. "Keep going," she shouted to the girls who, though they did not understand what had happened, guessed from Laxmi Maya's anxious voice and facial expression that whatever had happened, it was serious. Scrambling to their feet, they set off in the direction of the bazaar. When Laxmi Maya reached their hilltop-resting place, she looked back, glimpsed her nephew talking to a guard, and called the girls to wait for her. Catching up with them, she dropped to the ground, tired out from the long stressful day and this new setback.

"They've detained Mana Kaji," she gasped.

"Why? What happened?"

"I'm not sure. As I was heading down the hill, he came out of the checkpost and, seeing me, shouted for me to turn around to keep going to the bazaar. A little later, I saw him talking to a guard. He was pointing at our porters. He must have been trying to convince the guard of something, but the man was shaking his head. From such a distance, I could not hear what was said.

"There's no good reason for them to keep him." Laxmi Maya continued. "Though the gate had already been shut, other people who'd arrived after him were allowed through. Perhaps he was bringing supplies that for some reason should not be taken down to the Terai. Since the guards have not inspected our baggage yet, how could they know? I really do not know what to make of all this.

"In any case, we mustn't worry too much," she added. "Mana Kaji's a grown man. Somehow, he will convince those people to let him pass, if not this evening then tomorrow, surely. Besides, I know people in the bazaar who can help us. We must not linger here. See, it is getting dark. We've got to move on."

Hearing Laxmi Maya's report, Ganesh Kumari began weeping. Though her heart was telling her to go back to her brother, she pulled herself together, wiped away her tears, and walked on with her friends to the bazaar.

***

Before dawn next morning, Laxmi Maya and a friend of hers who was familiar with the guards,

went to the Bhimphedi checkpost to get Mana Kaji and the baggage released. Though Ganesh and Auntie were carrying all the cash (women were less likely to be robbed than were men), the porters were carrying almost everything else.

On their way back to the checkpost, they met three men carrying heavy loads whom Laxmi Maya recognized as the porters Mana Kaji had hired the previous day. "Where are Mana Kaji and the fourth porter?" she asked.

"He's not coming. It seems like Mana Kaji is running from home," the porter replied crossly. "We suffered a lot because of him..."

From the letter Mana Kaji had sent with the porters, Laxmi Maya learned that the grilling to which she and the girls had been subjected the previous evening was due to instructions requesting the guards to detain his children that Harshaman Shakya had had the police send up to the checkpost. Fortunately, he had made two mistakes that allowed his daughter to evade capture. First, he had given the police his Kathmandu address, but when she was being questioned, Ganesh had told the guards she lived in Lalitpur. Second, he had given his daughter's name as Ganesh Maya, but she had long before changed Maya to Kumari. Again, Ganesh and her friends had had luck on their side because Harshaman's business associate, the stranger who had come in at the end of their interrogation, had not recognized Ganesh. However, he would certainly have recognized Mana Kaji. Thus, had brother and sister tried to pass the checkpost together, Ganesh would have been detained.

Lastly, knowing that Laxmi Maya and the girls had managed to get through the checkpost, Mana Kaji had lied to the guards, insisting that his sister, Ganesh Maya, had turned back because the climb had proved too hard for her. He had even managed to convince the guards that most of the baggage he had brought up belonged to someone else, and therefore the porters carrying it should be permitted to pass through the checkpost. In this way, even though this clever young man was himself turned back, three of the porters were permitted to go on without him. In short, through a series of coincidences and Mana Kaji's quick wits, all the hurdles that Ganesh Kumari and her friends encountered had been removed. ■

Source: *Beloved Daughter*
(*The Story of Dhammawati Guruma*)

न्हिच्छयंकं अभिधर्म पाठ

२०८२ फागुन १० गते, आइतवार
थाय्- धम्महल, धर्मकीर्ति विहार

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांया नेतृत्वय, थुकुन्हु श्रद्धेय श्यामावती गुरुमांया ग्वसालय् न्त्याकूगु छगू ज्याभवले श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांपिनि पाखें न्हिच्छयंकं अभिधर्म पाठ क्वचाय्कूगु दु । आमन्त्रित प्रव्रजित गुरुमांपिन्त श्यामावती गुरुमांपाखें जलपान व भोजनया व्यवस्था मिलेयाःगु उगु ज्याभवःले दाता गुरुमांपाखें दानप्रदान यानाः पुण्य सञ्चय यानाविज्याःगु खः ।

ज्याभवःया अन्तय् पितृजनपिनि पुण्य स्मृतिस पुण्यानुमोदन यानाः ज्याभवः क्वचाय्कूगु खः । थुगु ज्याभवःले श्रद्धेय डा. धम्मवती गुरुमांपाखें धर्मदेशना जूगु खः ।

अभिधर्म पाठ ज्याइवः तालिका

क्र. सं.	पाठ	पाठ यानाविज्यापिं श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांपिं
१	धम्मसङ्गणी	जवनवती, वण्णवती
२	विभङ्ग	शुभवती, वण्णवती
३	धातुकथा	कुसुम, प्रीतिवती
४	पुग्गलपञ्चरति	इन्दावती, वीर्यवती
५	कथावत्थु	दानवती, मेत्तावती
६	यमक	खेमावती, गौतमीवती
७	पट्टान	केशावती, श्रद्धावती

क्यान्सर रोगमा समताको प्रभाव ...

यस्तो व्यक्तिको सद्गति परायण नै हुन्छ, दुर्गति परायण होईन ।

त्यसैले साधकहरू ! आऊ ! बुद्ध, धर्म र संघको सही अर्थलाई बुझेर श्रद्धा जगाऔं, शील समाधि र प्रज्ञाको अभ्यास गरी आफ्नो कल्याण साधौं ।

कल्याण मित्र सनागो

साभार- बुद्ध वर्ष २५६८ २०८१ फागुन
वर्ष ४१, अङ्क ११

धर्मकीर्ति विहारय् अभिधर्म पाठ श्रवण यानाविज्यास्य
श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांपिं व उपासक उपासिकापिं

पुण्यानुमोदन यानाविज्यास्य श्यामावती गुरुमां

दिनभर अभिधर्म पाठ सम्पन्न

२०८२ फागुन ४ गते, सोमबार

स्थान- सूर्य दर्शन डाँडा, काठमाडौं

यसदिन सूर्यदर्शन डाँडा निवासी उपासिका लक्ष्मी महर्जन सपरिवारको निवास स्थानमा आयोजित एक कार्यक्रममा श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरूको तर्फबाट दिनभर अभिधर्म पाठ सम्पन्न गरियो । नयाँ घरमा शान्ति पाठ गर्ने लक्षले आयोजित यस कार्यक्रममा दाता परिवारले आमन्त्रित गुरुमांहरूलाई जलपान र भोजनको प्रायोजन गरी दान प्रदान गरी पुण्य सञ्चय गर्नुभएका थिए ।

यसदिन श्रद्धेय पञ्जावती गुरुमांले धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । कार्यक्रमको अन्त्यमा दातापरिवारबाट पितृजनहरूको पुण्य स्मृतिमा पुण्यानुमोदन गरी कार्यक्रम समापन गरिएको थियो ।

अभिधर्म पाठ तालिका

क्र. सं.	पाठ	पाठ गर्नुहुने श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
१	धम्मसङ्गणी	केशावती, क्षान्तिवती
२	विभङ्ग	शुभवती, अमता
३	धातुकथा	दानवती, मेत्तावती
४	पुग्गलपञ्चति	वीर्यवती, वण्णवती
५	कथावत्थु	पञ्जावती, जवनवती
६	यमक	श्रद्धावती, खेमावती
७	पट्टान	इन्द्रावती, गौतमीवती

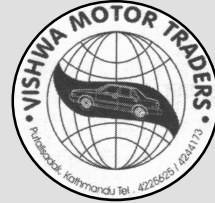
भगवानको चरण कमलमा

🕉️ प्रेमलक्ष्मी तुलाधर, डत

हावाको भोंका जस्तै हो पाईला मेरो
सिमल भुवासरी उडीरहन्छ शरीर मेरो
पवनको सुसेली जस्तै बोली मेरो
मैत्री, करुणा, मुदिता र उपेक्षा सहितको यो मन मेरो
अर्पित छ सम्पूर्ण बुद्धको चरणमा जीवन मेरो

पाप कर्म (अकुशल कर्म) कहिल्यै नगर्नु
पुण्य (कुशल कर्म) गर्दै जानु ।
आफ्नो चित्त (मन) लाई शुद्ध गर्नु ॥
यही नै बुद्धको उपदेश हो ।

बिश्व मोटर ट्रेडर्स

अनूर सुन्दर तुलाधर
सलिल सुन्दर तुलाधर
काठमाडौं, नेपाल ।

मोवाइल: ९८५१०५११३१, ९८५१०५११४७
e-mail: vishwamotor@gmail.com

टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु,
सुजुकि इत्यादि गाडिका पार्ट्सहरूको
साथै व्याट्टि र इन्भर्टरको लागि
सम्पर्क गर्नुहोस् ।

नेपालको विकास

✍ विद्याकुमारी बज्राचार्य

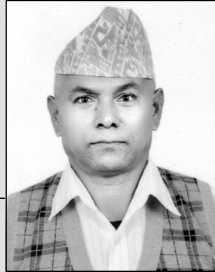
देशमा सबै मिली अगाडि बढौं
शान्ति भावनामा देश विकास कार्यमा लागौं
सबैको साभ्ना नेपाललाई शान्ति गरौं
उद्योग धन्डाले शीपको विकास गरौं
एकलकाँटे भई नबसौं अगाडि सरौं
हामी नेपालीहरू राम्रो सीप सञ्चालन गरौं
विदेशमा श्रम नबेचौं स्वदेशमा नै विकास गरौं
नेपाल आमका सन्तान भई सबैसंग मिलौं
आफ्नो पसिनाले आर्जित धन देशमा लगाऔं
सुशिक्षित भई आफ्नो काममा लागौं कलह नगरौं
हामी नेपाली बुद्धको ज्ञान र शान्ति फैलाऔं
नेपाली भई नेपाल आमालाई माया गरौं ।

शान्ति ह्यग्गु तातुना

✍ लेलिन शाक्य

थौं मां ख्वयाच्वंगु दु
शान्ति तनाच्वंगु दु
छप्पा: मत ज्वना:
शान्ति मलाच्वंगु दु
त:न्हु दत लिहाँ मवया:
मांया धन्दा व पीर जुल
शान्ति मामां मत सिना:
मचायात अन्धकार जुल
कां थें ख्यंगु थासय्
लिहाँ वयग्गु लँपु तना:
मां लुंमका: ख्वयाच्वन
थ:ग्गु छर्चें वय् मखना:
वई मां मचा लिहाँवई
मांया ख्ववि हुइक:वई
हानं मेम्ह बुद्ध लिसे
शान्तिया ध्वाय् व्यका: वई ।

बुद्ध शिक्षा

✍ नातीकाजि महर्जन

बिया विज्यात भगवान् बुद्धं अनत्त लक्खण सुत्त
विद्यमान जुयाच्वन धर्मलोकय् त्रिलक्षण स्वरूप
रागया पुखुली दुब्बाँवने न्त्या:पिं भी मनूत
ब्बाँय् जुई सुख भा:पिया: तक्यनी जन्जाले जक
लोकया स्वभाव अनित्य ख: सकसयां मूयग्गु मखु
तर मनया मिखां धा:सा वा: चाय्क्य फुगु मखु
खनाच्वन थ:ग्गु न्त्योने न्हिच्छं पञ्चकाम सुख
व:कया: न्त्यके थाकु शील समाधि प्रज्ञा रूपी सुख
मति भिंसा गति भिनी धका: सीका च्वनी
थ्वहे मतियात भिंगु ज्ञान वीमफया च्वनी
गति भिंङ्गु लँपु बुद्धया ज्ञानयात छ्चलेनु
दान, शील व ध्यान अभ्यासयात निरन्तरता वीनु ।

धर्मकीर्ति विहारमा बुद्ध पूजा र धर्मदेशना

क्र. सं.	बि.सं. २०८२	बुद्धपूजा गर्नुहुने प्रव्रजित गुरुमाहरू	धर्मदेशना गर्नुहुने श्रद्धेय गुरुमाहरू
१	माघ १२ गते सोमवार	जवनवती गुरुमां	सयादो ऊ ज्ञानुज्योताभिवंश महास्थविर अनु. विमलत्राणी गुरुमां
२	माघ १८ गते आइतवार सिपुन्हि	खेमावती	धम्मवती
३	माघ २७ गते मंगलवार	दानवती	दानवती
४	फागुन १ गते शुक्रवार संक्रान्ति	इन्दावती	इन्दावती
५	फागुन ५ गते मंगलवार औंशी	अमता	अमता

धर्मकीर्ति विहार सूचना तथा जनसम्पर्क इकाइया प्रतिवेदन

प्रस्तुती- श्रद्धेय पञ्जावती गुरुमां संयोजक
धर्मकीर्ति सूचना तथा जनसम्पर्क इकाई

भी सकस्यां स्यूग हे खं खः सासनधज धम्माचरिय, अग्गमहागन्धवाचकपण्डित, महासद्धम्मजोतिकधज, भाषाथुवाः श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां वर्माय् बुद्धधर्म सम्बन्धी आखः व्वने व्वचायेका नेपाः लिहाँ विज्यागु निदँ लिपा वि.सं. २०२२ सालय् थुगु धर्मकीर्ति विहार नीस्वना विज्यागु ।

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां नेपाः लिहाँ विज्याना नेपाः(लय् बुद्ध शिक्षा विइगु नापं बुद्धधर्मय् युवावर्गतयत् थुगु क्षेत्रय् न्ह्यचिकेत धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी नापनापं मेमेगु कमिति त गथेकि बुद्धपुजा कमिति, स्वास्थ्य कमिति, पत्रिका प्रकाशन कमिति आदि नीस्वनेगु भवलय् धर्मकीर्ति पब्लिक इमेज कमिति नं नीस्वंगु जुल । उकिया मू उद्देश्य धर्मकीर्ति विहारय् जुइगु उपदेश, प्रवचन वा थीथी ज्याभवः व विहारया ग्वसालय् जुइगु थीथी ज्याभवःया प्रचारप्रसार याना विहारय् थ्यंके मफुपिसं नं स्वये न्यने दयेक भिडियो रेकर्ड याना प्रकाशन यायेगु ।

छुं ई लिपा थुगु कमितियात सूचना तथा जनसम्पर्क इकाइ धकाः नां हिइकूगु जुल । थौकन्हे थुगु इकाइ पाखें धर्मकीर्ति विहारय् अष्टमी, आमाइ, संल्हु, पुन्हि नापं गुलालच्छ्रयंक जुइगु बुद्धपुजा लिपा श्रद्धेय गुरुमांपिनि पाखें जुइगु उपदेश, धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया ग्वसालय् हरेक शनिवाःकुन्हु श्रद्धेय गुरुमांपिं नापं बौद्ध विद्वानपिनि पाखें जुयावयाच्वंगु धार्मिक प्रवचन धर्मकीर्ति फेसबुक पेजं मदिकक प्रत्यक्ष प्रशारण जुयावयाच्वंगु दु । वंगु २०८१ श्रावणं निसं २०८२ असार मसान्ततक मुक्कं ४२ व्वः शनिवारीय कक्षा जूगु जुल । उकिया नापनापं व्वय् न्ह्यथना कथंया ज्याभवःया नं प्रत्यक्ष प्रशारण जूगु जुल ।

१) २०८१ श्रावण १ गते निसं ८ गतेतक श्रद्धेय डा. धम्मवती गुरुमांया ९१ दँ बुन्हिया लसताय् धर्मकीर्ति विहारय् श्रद्धेय भिक्षु महासंघ नापं गुरुजु व लामा भिक्षुपिनि पाखें जूगु साप्ताहिक अभिधर्म पाठ ज्याभवः

२) २०८१ असार १५ गते शनिवाः कुन्हु जूगु बु.सं. २५६७ या बौद्ध परियत्ति जाँचय् पासजूपिन्त सिरपाः लःल्हायेगु ज्याभवः

३) २०८१ श्रावण २६ गते धर्मकीर्ति विहारया

ग्वसालय् जूगु गृहविनय जाँचय् पास जूपिन्त सिरपा लःल्हाःगु ज्याभवः

४) धम्मवती धम्म प्रशिक्षण कार्यक्रमया ग्वसालय् २०८१ मंसिर १८ गते निसं २१ गतेतक मदनरत्न मानन्धरजुपाखें जूगु पट्टानपालि भाषा शुद्धकथं च्वये/व्वने सयेकेगु अभ्यास कक्षा ज्याभवः

५) २०८२ वैशाख २७ गते धर्मकीर्ति स्वास्थ्य कमितिया ग्वसालय् धर्मकीर्ति विहारय् जूगु ४४व्वःगु हिदान ज्याभवः

६) २०८२ जेठ ११ गते शाक्यधिता नेपालया ग्वसालय् जूगु २१औं शताब्दीमा नेपालका श्रद्धेय भिक्षुणीहरुकोबुद्धधर्ममा योगदान विषयस श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां नाप अन्तर्क्रिया ज्याभवः

७) धम्मवती धम्म प्रशिक्षण कार्यक्रमया ग्वसालय् २०८२ जेष्ठ २१ गते व २२ गते निन्हु मदनरत्न मानन्धर जुपाखें जूगु अभिधर्म पट्टानपालिया अर्थ थुइकेगु कक्षा ज्याभवः

८) २०८२ असार २१ गते निसं २८ गतेतक श्रद्धेय डा. धम्मवती गुरुमांया ९२ दँ बुन्हिया लसताय् धर्मकीर्ति विहारय् श्रद्धेय भिक्षु महासंघ नापं गुरुजु व लामा भिक्षुपिनि पाखें जूगु साप्ताहिक अभिधर्म पाठ व वहे लसताय् च्यान्हयंकं धर्मकीर्ति ज्ञानमाला भजन खलः पाखें जूगु ज्ञानमाला भजन ।

९) धम्मवती धम्म प्रशिक्षण कार्यक्रमया ग्वसालय् वंगु २०८२ असार ३० गते निसं ३२ गतेतक मदनरत्न मानन्धरजुपाखें जूगु पट्टानपालि वाचन अभ्यास कक्षा

थौकन्हे फेसबुक मार्फत प्रत्यक्ष प्रशारण जूगु भिडियो स्वीन्हु लिपा मदया वनीगु जूगु सकस्यां स्यू हे जुइमाः । अथे जुल कि लिपालिपा स्वये मखनी धकाः उगु भिडियोयात डाउनलोडयाना धर्मकीर्ति फेसबुकय् रि-पोष्ट यायेगु यानावया च्वनागु जुल ।

धर्मकीर्ति विहारय् जुइगु हरेक ज्याभवःया धर्मकीर्ति फेसबुक पेजय् सूचं तयेगु नं यानावया च्वंगु दु । गुकेंयाना विहारय् गबले छु ज्याभवः दु धयागु सीकेत अपुया च्वंगु दु ।

थुगु सूचना तथा जनसम्पर्क इकाईया संयोजक श्रद्धेय पञ्जावती गुरुमां जुया विज्यानाच्वंगु दुसा श्रद्धेय

खेमावती गुरुमां, श्रद्धेय शुभवती गुरुमां, श्रद्धेय सुवर्णवती गुरुमां, श्रद्धेय अमता गुरुमां, मचाकाजी महर्जन, केशव डंगोल व नोविद शाक्य दुजः जुया दिइ ।

थुगु फेसबुक पेजयाना विहारय् जुयाच्वंगु ज्याभवः विहारय् वये मफुपिं, मलापिं व स्वनिगः पिनेजक मखु देशं पिने च्वपिसं नं स्वये खनाच्वंगु दु । उकिं थ्व फेसबुक पेजयात आपालं उपासक/उपासिकां पिसं नुगः चककाः ग्वाहाली यानावयाच्वंगु दु । वय्कःपिनिगु नां किपा सहित फेसबुक पेजय् तयेगु यानावयाच्वंगु दु ।

वि.सं. २०८१ श्रावण निसं २०८२ असार मसान्ततक फेसबुकया लागि ग्वाहाली याना विज्यापिं दिइपिं –

१. जयस राज मजर्हन	१२. अष्टदेवी शाक्य
२. शुमी शाक्य	१३. साम्राज्ञी शाक्य
३. पञ्चमाया शाक्य	१४. तुसिता बुद्धाचार्य
४. तुसिता बुद्धाचार्य	१५. मणिशोभा स्थापित
५. पुष्पलक्ष्मी शाक्य	१६. शोभा कंसाकार
६. प्रेमलक्ष्मी तुलाधर	१७. पूर्णशोभा महर्जन
७. रत्नशोभा महर्जन	१८. प्रतिमा मानन्धर
८. चम्पावती स्मृति परिवार	१९. अमीर महर्जन
९. अमृत शोभा शाक्य	२०. रचेत खनाल
१०. कियान बज्राचार्य	२१. लक्ष्मी महर्जन
११. थिडा तिवारी	

२०८२ असार महिनां लिपा :

थुगु साल अर्थात २०८२ असार महिनां लिपा जूगु ज्याभवःत थथे दु ।

१) २०८२ भाद्र १४ गते शनिवाः कुन्हु जूगु बौद्ध परियत्ति जाँचय् पासजूपिन्त सिरपाः लःल्हायेगु ज्याभवः नं प्रत्यक्ष प्रशारण जूगु जुल ।

२) २०८२ भाद्र १८ गते निसं २१ गतेतक भाजु मदनरत्न मानन्धरजुं पाखेंजूगु अभिधर्म पिटकया न्हेगूगु ग्रन्थ पट्टानपालि वाचन अभ्यास कक्षाया प्रत्यक्ष प्रशारण याःगु जुल ।

३) २०८२ आश्विन २५, २६ व २७ गते भाजु मदनरत्न मानन्धरजुं पाखेंजूगु अभिधर्म पिटकया निगूगु ग्रन्थ विभङ्गपालि अन्तर्गतया न्हापांगु खण्ड रुपक्खन्धोपालि अभ्यास कक्षाया प्रत्यक्ष प्रशारण यानागु जुल ।

४) विहारया हे ग्वासालय् विहार दुने वा पिने जुइगु थीथी ज्याभवः नं सम्भव दतले प्रत्यक्ष प्रशारण जुयाच्वंगु दुसा प्राविधिक कारणं प्रत्यक्ष प्रशारण जुइ मफुगु ज्याभवःया भिडियो रेकर्ड याना धर्मकीर्ति फेसबुक पेजय् तयेगु याना वयाच्वंगु दु । गथे कि धम्मवती धम्म प्रशिक्षण कार्यक्रमया ग्वासालय् वंगु २०८२ श्रावण १० गते श्रीघःलय्, श्रावण ३१ गते बौद्ध महाचैत्यया परिसरय्, असोजया ४ गते यलया जेथाबहाःलय् जूगु पट्टान पालि स्थलगत सामुहिक वाचन ज्याभवःया प्रत्यक्ष प्रशारण जूगु खःसा श्रावण १७ गते स्वयम्भू महाचैत्य परिसरय् जूगु व कार्तिक २२ गते सँक्वया बज्रयोगिनिइ जूगु ज्याभवःया प्राविधिक कारणं प्रत्यक्ष प्रशारण जुइमफया भिडियो रेकर्डयाना फेसबुकय् तयागु जुल ।

५) २०८२ कार्तिक २० गते व २१ गते भाजु मदनरत्न मानन्धरजुं पाखेंजूगु अभिधर्म पिटकया निगूगु ग्रन्थ विभङ्गपालि अन्तर्गतया वेदनाक्खन्धोपालिया अभ्यास कक्षाया प्रत्यक्ष प्रशारण जूगु जुल ।

अन्तय्, थुगु धर्मकीर्ति सूचना तथा जनसम्पर्क इकाईयात ग्वाहाली याना विज्यापिं श्रद्धेय गुरुमापिं व उपासक उपासिकापिं नापं सकल दुजःपिन्त आपालं सुभाय् देछानाच्वना । ■

प्रमादवस (पञ्चकाम सुखमा भुली बेहोशी बन्ने व्यक्तिकहरू) परस्त्री गमन गर्ने व्यक्तिको गति चार प्रकारले बन्छन् – अपुण्य लाभ हुनेछ । - सुखपूर्वक सुत्न सक्दैन ।

- अरुले निन्दा गर्नेछन् । - नर्करूपी दुःख भोग गर्नुपर्नेछ ।

यसको साथै अपुण्य लाभ भई दुर्गतीमा पतन हुनेछ । आफ्नो कुकर्मको कारणले डराइरहुन पर्ने अवस्थामा परिरहेका यस्ता व्यक्तिलाई भन्नुहुन्छ डराइरहुन नै पर्ने स्थिति सृजना हुन थाल्छन् । स्त्रीहरूसंग अल्परति हुने स्थिति सृजना हुन थाल्छ । राज्यबाट ठूलोला भय आउने छ । त्यसैले मानिसहरूले परस्त्री गमन नगर्नु राम्रो ।

धम्मवती धम्म प्रशिक्षण कार्यक्रम

प्रतिवेदन - २

प्रस्तुति- मदनरत्न मानन्धर

क) अभिधम्मपिटकया प्रचार-प्रसार व जगेर्ना यायेत श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांनं थःगु ९२ दँ जन्मदिंया अवसरय् अभिधम्मपिटक अन्तर्गतया पट्टान पालि पाठ थासंथासय् वनाः पाठ यायेगु व याकेगु तातुनाकथं २०८२ कार्तिक २२ गते सक्व बज्रयोगिनी मन्दिर परिसरया प्राचीन स्वयम्भू चैत्यस्थानय् पट्टान पालि स्थलगत वाचन क्वचाल । उगु ज्याभवलय् व्वति कायेत प्यंगः बसं श्रद्धालुपिं अन थ्यंगु खः ।

श्रद्धेय पञ्जावती गुरुमांनं सञ्चालन याना विज्याःगु उगु ज्याभवलय् सक्वया इतिहास, बज्रयोगिनीया महत्ता, स्वयम्भू चैत्यया बारे अनया पुरोहित गुरुजु प्रज्वल बज्राचार्यजुं ध्वाथुइका दी धुंकाः सामूहिक पट्टान पालि पाठ जूगु खःसा मदनरत्न मानन्धरं सुभाय् च्छाना दीगु खः । अथेहे अन सकसितं जलपान व तुच्चाया प्रायोजन श्री तेजमुनी शाक्य परिवार, ढल्कोपाखे यानादीगु खः ।

ख) अभिधम्मपिटकया प्रचार-प्रसार व जगेर्ना यायेगु धम्मवती गुरुमांया सद्विच्छा कथं धम्मसंगणी व पट्टान पालियात कण्ठस्थ यानाः परीक्षा नं क्वचाये धुंकूगु परिप्रेक्षय् आः विभंगपालियात नं कण्ठस्थ याकाः परीक्षा कायेगु सोचकथं वंगु २०८२ आश्विन २१ गते मंगलवार कतिपुन्हिकुन्हु वसपोल गुरुमांनं विभङ्ग अन्तर्गत खन्धविभङ्गया न्यागू खन्ध मध्यय् रूपक्खन्धबारे देसना यानाविज्यात । उगु रूपक्खन्ध पालि कण्ठ यायेगु अभ्यास कक्षा मदनरत्न मानन्धरपाखे आश्विन २५ गतेनिसें २७ गतेतक सम्पन्न जुयाःलि उकिया परीक्षा २०८२ कार्तिक १८ गते मंगलवार क्वचाल । उकिइ ४३ म्ह परीक्षार्थीपिसं व्वति कया दिल । उगु परीक्षा सञ्चालन याना विज्याःपिं गुरुमांपिं खः - जवनवती गुरुमां, खेमावती गुरुमां, वीर्यवती गुरुमां व वण्णवती गुरुमां ।

खन्धविभङ्गया उगु न्यागू स्कन्धत न्यागू महिनायानाः देसना, अभ्यास कक्षा व परीक्षा यायेगु ग्वसाःकथं २०८२

कार्तिक १९ गते सकिमना पुन्हिकुन्हु श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांनं वेदनास्कन्धया बारे देसना यानाविज्यात । कार्तिक २० व २१ गते वेदनास्कन्ध पालि कण्ठ यायेगु अभ्यास कक्षा नं सम्पन्न जुल । थुगु वेदनास्कन्ध पालिया कण्ठ जाँच वंगु मंसिर १७ गते बुधवार क्वचाल, गुकिइ ४६ म्ह परीक्षार्थीपिसं व्वति काःगु खः । उगु परीक्षा सञ्चालन याना विज्याःपिं गुरुमांपिं खः -

दानवती गुरुमां, मेत्तावती गुरुमां, वीर्यवती गुरुमां, वण्णवती गुरुमां व सुवण्णवती गुरुमां ।

अर्नालि खन्धविभङ्गया स्वंगूगु स्कन्ध सञ्जाक्खन्धोया बारे श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांनं मंसिर १८ गते बिहवार, यःमरिपुन्हिकुन्हु देसना यानाविज्यात । उगु खनधया पालि कण्ठ यायेगु अभ्यास कक्षा मंसिर २१ व २२ गते क्वचाल । गुकिया जाँच वइगु पुस १८ गते शुक्रवार जुई । रूपस्कन्ध व वेदनास्कन्धया जाँच त्वःप्युपिं वा जाँच वीगु इच्छा दुपिनि नितिं वकुन्हु हे मौका परीक्षाया व्यवस्था नं यानातःगु दु ।

ग) २०८२ मंसिर २० गते शनिवार नमोबुद्ध नमराय् पट्टान पालि स्थलगत वाचन ज्याभवः सम्पन्न जुल । श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांया ९२ दँ बुदिंया लसताय् थासंथासय् स्थलगत पट्टान पालिपाठ याना वयाच्वंगु भवलय् थुगु पाठ खुक्वःगु स्थलगत पाठ खः । खुगः बसय् श्रद्धालुपिं सकले अन थ्यंगु खः ।

नमराय् थ्यनेवं श्रद्धालुपिं सकले नमरा देगःया छ्चाःलिं च्वनाः बुद्धपूजा न्ह्याकूगु खःसा सामूहिक बुद्धपूजां लिपा पट्टान पालि वाचन ज्याभवः जूगु खः । उगु थाय्या बारे छत्वाःचा खँ मदनरत्न मानन्धरं जानकारी व्यूगु अले श्रद्धेय पञ्जावती गुरुमांनं सुभाय् च्छाना विज्याःगु खः । वकुन्हु अन विज्याःपिं गुरुमांपिन्त जलपान व भोजनया दाता श्री भक्तबहादुर लामाजु खः । भोजनं लिपा उगु थासय् दुगु विभिन्न ऐतिहासिक महत्वगु थाय् थःथाः चाःप्यु वंगु जुल । लिहाँ वयेगु भवलय् नाला करुणामयनं दर्शन यानाः वःगु खः ।

धम्मवती धम्म प्रशिक्षण कार्यक्रम

प्रतिवेदन - ३

प्रस्तुति- मदनरत्न मानन्धर

क) अभिधम्मपिटकया प्रचार-प्रसार व जगेर्ना यायेगु धम्मवती गुरुमांया सदिच्छा कथं विभङ्गपालियात नं कण्ठस्थ याकाः परीक्षा कायेगु सोचं वसपोल गुरुमांपाखें देशना व मदनरत्न मानन्धरपाखें कण्ठस्थया अभ्यास लिपा वंगु २०८२ पुस १८ गते शुक्रवार सञ्जाक्खन्धयागु परीक्षा क्वचाल । उकिइ ४० म्ह परीक्षार्थीपिसं व्वति कया दिल । उगु परीक्षा सञ्चालन याना विज्याःपिं गुरुमांपिं खः - जवनवती, खेमावती, दानवती, मेत्तावती व वीर्यवती ।

ख) पुर १९ गते मिलापुन्हिकुन्ह वसपोल गुरुमांनं सङ्खारक्खन्धया बारे देशना यानाविज्यातसा पुस २० व २१ गते कण्ठस्थ यायेगु अभ्यास कक्षा सम्पन्न जुल । थुगु स्कन्धया परीक्षा माघ १६ गते शुक्रवार क्वचाल । उकिइ ४० म्ह परीक्षार्थीपिसं व्वति कया दिल । उगु परीक्षा सञ्चालन याना विज्याःपिं गुरुमांपिं खः - खेमावती, मेत्तावती, त्यागवती व वीर्यवती ।

ग) माघ १८ गते सिपुन्हिकुन्ह वसपोल गुरुमांनं विञ्जाणक्खन्धया बारे देसना यानाविज्यातसा माघ १९ निसें २१ गतेतक कण्ठस्थ अभ्यास कक्षा नं सम्पन्न जुल । थुकिया परीक्षा फागुन १६ गते शनिवार जुइ ।

घ) अनंलि उगु विभङ्गपालि अन्तर्गतया पञ्चस्कन्ध संक्षिप्त पालियागु अर्थया कक्षा नं फागुन २२, २३, २४, २९, ३०, चैत्र ६, ७, १६, १७, २०, २१, २२ गते सञ्चालन जुयाःलि उगु अर्थया परीक्षा चैत्र २८ गते जुइ ।

ङ) धम्मवती गुरुमांया ९२ दं बुद्धिया लसताय् थाय्थासय् स्थलगत पट्टानपालि पाठ यायेगु क्रमय् न्ह्यक्वःगु पाठ पुस १९ गते धर्मकीर्ति विहारया धम्महलय् हे सम्पन्न जुल । थुकुन्हया जलपान श्रद्धेय धम्मवती

गुरुमांनं वसपोलया ममतामयी मां दिवंगत हिराथक्कं शाक्यया निर्वाण कामना यासे दान प्रदान यानाविज्याःगु खः ।

च) अथेहे माघ १० गते नःक्वाः (नुवाकोट) या ऐतिहासिक स्वयम्भू चैत्य परिसरय् च्याक्वःगु पट्टानपालि पाठ अले त्रिशुलीया ऐतिहासिक सुगतपुर विहारय् गुक्वःगु पाठ क्वचाल । थुकिया नितिं छगः बसय् पञ्जावती गुरुमां व क्षान्तिवती गुरुमांसहित ३१ म्ह सहभागीपिं माघ ९ गते उखे वंगु खः । थ्यंकुन्हु बहनी उगु स्वयम्भू चैत्य परिसरय् दीप प्रज्वलनलिसें सामूहिक कथं धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त पालि पाठ नं जूगु खः । अन सम्पदा संरक्षणया ज्याय् ताःईनिसें सनाच्चना दिइम्ह गौतम मान सिंहजुं अनया इतिहास, आः जुयाच्चंगु ज्या व लिपायागु योजनाया बारे कना दिल ।

माघ १० गते सुभय् अन हे च्वय् टावरय् वनाः सुर्घ लूगु स्वयाः अनया धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय थाय्था दृश्यावलोकनलिसें छुं ई ध्यान अभ्यास नं जूगु खः । अथे हे सहभागीपिं सकले त्रिशुलीया लिक्कसं लाःगु धार्मिक स्थल बेत्रावतिइ नं चाःहिलाः देवीघाट जुयाः गल्लिया लं यैय् लिथ्यंगु जुल ।

थुगु ज्याभवलय् सुभाय् च्छाना दीम्ह धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषया सचिवलिसें धम्मवती धम्मप्रशिक्षण कार्यक्रम कार्यदलया सदस्य सचिव मय्जु प्रफुल्ल कमल ताम्राकार खःसा प्रत्येक ज्याभवःया प्रत्यक्ष प्रसारण यानाः गुहालि यानादिइम्ह भाजु मचाकाजी महर्जनजु खः । (समाचार सम्प्रेषक भाजु मचाकाजी महर्जन)

छ) फागुन ७ गतेनिसें १० गतेतक लुम्बिनी, कपिलवस्तुइ पट्टान पालि पाठ जुइगु कार्यक्रम दु ।

भूल सुधार

धर्मकीर्ति पत्रिका वर्ष ४३, अङ्क १० को कभर पछाडि पन्नाको २ नं. को तस्विरको क्याप्सनमा अभिनन्दित द्वय संघनायक र संघउपनायक (दाँयाबाट दोस्रो र तेस्रो) हुनुपर्नेमा अन्यथा हुनगएकोले यसलाई सच्याई पढिदिनहुन अनुरोध गरिएको छ ।

- सं. धर्मकीर्ति पत्रिका

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं वूपसमो सुखो

जन्म :
वि.सं. १९९८
आश्विन १ गते

दिवंगत :
वि.सं. २०८२
माघ १५ गते

दिवंगत नन्दकुमारी बज्राचार्य

धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजन खलःया कार्यकारिणी
दुजः अनिता शाक्यया ममतामयी
मां **नन्द कुमारी बज्राचार्य** दिवंगत जुयादिल ।
जीवनकाछि, ध्यान भावना व कृशल कार्य याना
सञ्चय यानादीगु पुण्य शक्तिं वयकःया
परलोक जीवन सुगतिमय जुयाः निर्वाण हेतु नं
चूलाय्मा धकाः कामना यासे पुण्यानुमोदन याना ।

धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजन खलः

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः, नघः, येँ

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं वूपसमो सुखो

बुद्धि :
वि.सं. २००३
कार्तिक १७ गते

मदुगु दिं :
वि.सं. २०८२
माघ ९ गते,
श्रीपञ्चमी

दिवंगत अमीर कुमारी शाक्य

धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजनया दुजः, धर्मकीर्ति
बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया न्हापांम्ह छ्वाञ्जे
अमीर कुमारी शाक्य दिवंगत जुयादिल ।
वयकलं थःगु जीवने सञ्चय यानादीगु पुण्य शक्तिं
वयकःया परलोक जीवन सुगतिमय जुयाः निर्वाण हेतु
नं प्राप्त ज्वीमा धकाः आशिका यासे पुण्यानुमोदन याना ।

धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजन खलः

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः, नघः, येँ

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं वूपसमो सुखो

बुद्धि :
वि.सं. २००३ कार्तिक १७ गते

मदुगु दिं :
वि.सं. २०८२ माघ ९ गते, श्रीपञ्चमी

दिवंगत अमीर कुमारी शाक्य

धर्मकीर्ति पत्रिकाका विशेष सदस्य उपासिका अमीर कुमारी शाक्य ७९ वर्षको उमेरमा दिवंगत हुनुभयो ।
उपासिका **अमीर कुमारी शाक्यले** आफ्नो जीवनकालमा बुद्ध शिक्षा प्रचार कार्यमा पुऱ्याउनु भएको
योगदान एवं अन्य पुण्य कार्यहरूबाट सञ्चित पुण्यले उहाँको परलोक जीवन सुगतिमय बनी निर्वाण हेतु
प्राप्त होस् भन्ने मनोकामनाका साथ पुण्यानुमोदन गर्दछौं ।

भवतु सव्व मंगलम् ।

धर्मकीर्ति पत्रिका परिवार

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः, नःघः, काठमाडौं

आवृण चित्र परिचय ... ..

यस घटनाले मगध नरेश बिम्बिसारलाई चिन्ता पर्न थाल्यो । यस बहुमूल्य उपहारको बदला आफ्ना मित्रलाई के कस्तो बहुमूल्य उपहार पठाउने होला ? यही चिन्तामा डुबेका बिम्बिसार महाराजले आफ्नो मनमा यसरी कुरा खेलाउन थाल्यो— “त्रिरत्न भन्दा ठूलो अनमोल उपहार अर्को के हुन सक्ला ? यही उपहार मेरो मित्रलाई पठाउनु पर्ला ।”

यति विचार गरी मगध नरेश बिम्बिसारले स्वर्णको पातामा बुद्ध, धर्म र संघको सद्गुण कोर्न लगाई गन्धार नरेश पुक्कुसातीलाई उपहारको रूपमा आदरपूर्वक पठाइदियो ।

राजा पुक्कुसाती पनि विपुल पुण्य पारमिका अधिपति थिए । उनले आफूलाई राजा बिम्बिसारले पठाएको पत्र पढ्दा पढ्दै उसको शरीरका हरेक छिद्रप्वालहरू नै प्रभावित, रोमाञ्चित हुँदै मन आनन्द विभोर हुन पुग्यो ।

उसले सोच्यो— “मेरो मित्र भाग्यमानी छ । उसको राज्यमा भगवान् बुद्ध उत्पन्न हुनुभयो । मेरो मित्रले उहाँ भगवान् बुद्धको समिप रही धेरै लाभ प्राप्त गर्न पायो । मेरो लागि भगवान् बुद्ध यति टाढासम्म आउन सक्नु हुन्न । त्यसैले मेरो लागि मैले नै यो राजपात त्यागी राजगृह जानु छ । अनि म पनि उहाँ भगवान् बुद्ध समक्ष रही धर्मको लाभ प्राप्त गर्नुछु ।”

यति विचार गरी राजा पुक्कुसातीले राज्य त्याग गर्ने निर्णय गरे । आफ्नो शीरको कपाल र अनुहारको दाढी, जुंगा काटी गेरु वस्त्र धारण गरे । एक हातमा लाठी र अर्को हातमा भिक्षापात्र धारण गरी राजमहलबाट निस्के । राजगृह प्रस्थान हुनको लागि देशबाट निस्कने हिम्मत गरे । यो खबर थाहा पाएका जनताहरूले राज्यमा हल्ला खल्ला मचाउन थाले । राजा पुक्कुसाती प्रजावत्सल थिए । उनको लागि जनता आफ्नो सन्तान जस्तो प्यारा थिए । जनताहरूको लागि पनि राजा अत्यन्त प्रिय थिए । त्यसैले जनताहरू रुँदै विरह गर्दै उनको पछि-पछि लागे । उनले जनताहरूलाई धेरै सम्भ्राए । तर जनताहरू कोही पनि राजालाई त्याग्न तयार भएनन् ।

आखिर राजा पुक्कुसातीले यस समस्याबाट उम्कनको लागि कठोर व्यवहार प्रयोग गर्न बाध्य हुँदै भन्नथाले — “म अब तिमिहरूको राजा होइन । यति भन्दा-भन्दै पनि तिमिहरूले मलाई नै राजा मान्छौ भने सुन— यो राज आज्ञा हो ।”

यति भन्दै राजा पुक्कुसातीले आफ्नो हातले समातिराखेको काठको लट्टीले बाटोमा छेकवारको रेखा कोर्दै भन्नथाल्यो—

“अब जसले यस रेखा नाघेर आउने हिम्मत गर्छ, उसले राजआज्ञा उल्लंघन गरेको ठहरिन्छ । त्यसैले अब तिमिहरू सबै आ-आफ्ना घर फर्किनु ।”

राजाबाट यस्तो राजआज्ञा भएपछि सबै जनताहरू रुँदै विलाप गर्दै आ-आफ्ना घर फर्के । राजा पुक्कुसाती खाली खुट्टामा नै राजगृह तर्फ प्रस्थान गरे । कैयौं योजन लामो बाटोमा कठिन यात्रा गरे । राजाको कोमल पाऊमा फोका उट्यो । त्यो फोका फुट्यो । त्यसैमा पीप जम्यो । पीडा बढ्यो । तर जति कष्ट भए पनि कष्ट सही यात्रा जारी राख्दै अगाडि बढ्दै गए ।

धेरै दिन पश्चात् यात्रा पूरा भयो । उनी राजगृह नगरको द्वारमा साँभपख पुगे । त्यसवेला नगरद्वार बन्द भइसकेको थियो । नगर बाहिर एक कुम्हालेको धर्मशाला थियो । यही धर्मशालामा अबेला आइपुगेका यात्रीहरू रातभरको लागि बास बस्ने गर्थे । त्यसैले राजा पुक्कुसाती पनि त्यही धर्मशालामा बास बसे । संयोगबस भगवान् बुद्ध पनि अबेला त्यही ठाउँमा आइपुगनु भएको रहेछ । त्यसैले उहाँ पनि त्यही धर्मशालामा बास बस्नुभयो । पुक्कुसाती राजाले भगवान् बुद्ध समक्ष रातभर धर्मचर्चा गर्ने सौभाग्य प्राप्त गरे । फलस्वरूप राजा पुक्कुसातीले धर्म बुझ्ने मौका पाए । पुक्कुसातीले स्रोतापन्न फल सकृदागामी फल, अनागामी फलसम्म पनि प्राप्त गर्न सफल भई भाग्यमानी बने । फलस्वरूप उनी अब ब्रह्मलोकमा जन्मलिने शक्ति प्राप्त गरी उतैबाट निर्वाण हेतुलाभ गरी अर्हत हुने भाग्य प्राप्त गरिसकेका थिए ।

धर्मको मार्गबाट अगाडि बढ्न उनले भगवान् बुद्ध समक्ष प्रब्रजित हुने चाहना राख्यो । यसको लागि उनले चीवरको खोजी गर्न गाउँतर्फ लागे । तर यही क्रममा उनको अन्तिम समय आएको कारण उनको त्यहिं परलोक भयो । त्यसैले भोलिपल्टको बिहान नगरद्वार खुले पनि मगधनरेश (बिम्बिसार) ले आफ्नो पत्रमित्र राजा पुक्कुसातीलाई भेट्न पाएनन् ।

तर राजा बिम्बिसारको मित्रता फलदायी र धन्य हुनपुग्यो । किनभने राजा बिम्बिसारको बहुमूल्य उपहारको कारणले राजा पुक्कुसातीले अनागामी फल साक्षात्कार गरी भविष्यमा जन्म मरण चक्रबाट मुक्त हुन सक्ने भाग्य प्राप्त गरी धन्य भए । ■ साभार- बुद्ध जीवन चित्रावली

उपासिका लक्ष्मी महर्जनको निवासमा दिनभर अभिधर्म पाठ कार्यक्रमको केही भलकहरू

धम्मसङ्गणी पाठ गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
केशावती र क्षान्तिवती

विभङ्ग पाठ गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
शुभवती र अमता

धातुकथा पाठ गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
दानवती र मेत्तावती

पुगलपञ्चति पाठ गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
वीर्यवती र वण्णवती

धातुकतथा पाठ गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
पञ्चावती र जवनवती

यमक पाठ गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
खेमावती र श्रद्धावती

पढान पाठ गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू
इन्दावती र गौतमी

अभिधर्म पाठ श्रवण गर्नुहुँदै श्रद्धेय प्रव्रजित गुरुमांहरू लगायत
उपासिका लक्ष्मी महर्जन र उहाँको परिवार

सुगतपुर विहार त्रिशुली पठान पाठ ज्याभवःले ब्वति कयाचूपिं उपासक उपासिकापिं

